

Začlenění Iráku do moderní společnosti

Bc. Martin Smažil

Diplomová práce
2015

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martin Smažil**
Osobní číslo: **A13393**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Začlenění Iráku do moderní společnosti**
Téma anglicky: **The Incorporation of Iraq into Modern Society**

Zásady pro vypracování:

1. Vypracujte základní politickou, ekonomickou, geografickou a bezpečnostní charakteristiku Iráku.
2. Charakterizujte základní kroky Iráku k jeho začlenění do moderní společnosti.
3. Specifikujte a analyzujte základní možnosti spolupráce mezi Irákem a Českou republikou.
4. Identifikujte a posuďte konkrétní případy hospodářské spolupráce mezi Irákem a Českou republikou.
5. Navrhněte opatření spojená se zajištěním bezpečnosti vybraného případu hospodářské spolupráce mezi Irákem a Českou republikou.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. KUBAL, Michal, Barbora ŠÁMALOVÁ, Zdeněk ŠÁMAL a František ŠULC. Válka o Irák: očima tří českých reportérů. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2003, 453 s. ISBN 80-7207-506-3.
2. FAROUK-SLUGLETT, Marion a Peter SLUGLETT. Irák od roku 1958: od revoluce k diktatuře. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2003, xviii, 450 s. ISBN 80-7207-500-4.
3. LAUCKÝ, Vladimír. Bezpečnostní futurologie. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007, 93 s. ISBN 978-80-7318-560-2.
4. HOLDEN, Stacy. Documentary History of Modern Iraq. Rutgers University, 2012. pp. 406. ISBN 13: 978-0-8130-4016-5.
5. ERNST, Carl. Following Muhammad. UNC Press, 2004. ISBN 978-0-8078-5577-5.
6. COYNE, Christopher. After War. Stanford University Press, 2007. ISBN 978-0-8047-5440-8.
7. DORNBUSCH, Rudiger, NOLLING Wilhelm and LAYARD. Postwar Economic Reconstruction and Lessons for the East Today. The MITT Press, 2003. ISBN 9780262515290.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Luděk Lukáš, CSc.

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

12. ledna 2015

Termín odevzdání diplomové práce:

15. května 2015

Ve Zlíně dne 6. února 2015

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Kresálek, CSc.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s tím, že vyrovnaní případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá začleněním Iráku do moderní společnosti a možnostmi obchodní spolupráce Iráku se zahraničními subjekty. První část se věnuje základnímu popisu a historii Iráku, na což navazuje analýza jeho ekonomického a obchodního potenciálu. Obchodní potenciál zde představuje také legislativní a administrativní podmínky, které by měly umožňovat podmínky pro obchodování. Dále se práce věnuje samotné roli Iráku v začlenění do moderní společnosti a tomu, co by měla irácká vláda podniknout pro umožnění bezpečné a vzájemné obchodní spolupráce se zahraničními partnery. Klíčovou oblastí této problematiky je bezpečnost podnikání a pohybu osob na tomto území, čemuž se věnuje podstatná část této práce.

Klíčová slova: Irák, ekonomika, bezpečí, terorismus, spolupráce, firma, vláda, společnost.

ABSTRACT

The Diploma work employs itself with the integration of Iraq into the modern society and with opportunities of Iraq's business cooperation with foreign companies. The first part is dedicated to an Iraq's basic description and history, followed by an analysis of its economic and business potential. The business potential also includes legislative and administrative conditions, which should provide suitable business environment. Furthermore, the work follows the Iraq's role and what the government is doing to make the Iraqi market profitable and competitive. The key issue of this problematic is the security and granting a safe trade and safe travelling in Iraq.

Keywords: Iraq, economics, security, terrorism, cooperation, company, government, community.

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování panu docentu Ing. Ludřkovi Lukáši, CSc. za jeho čas věnovaný vedení této diplomové práce a zejména za objektivní a věcné poznámky. Díky těmto poznámkám jsem významně upravil strukturu této práce, díky čemuž jsem dosáhnul lepší návaznosti jednotlivých kapitol.

Poděkování patří také Ing. Igoru Klíčovi, řediteli společnosti SIGMAINVEST spol. s r.o., Ing. Janě Slámové, jednatelce firmy CREA Hydro&Energy, o.s. a Ing. Jiřímu Čepilovi, zástupci firmy PS PROFI s.r.o. Díky času, který mi věnovali a za sdílení jejich osobních zkušeností s obchodováním s Irákem. Díky těmto znalostem jsem mohl převážnou část této práce přeměnit v praktickou část. Pomohli mi více pochopit mentalitu Iráčanů zejména po obchodní stránce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA IRÁKU	13
1.1 CHARAKTERISTIKA IRÁKU	13
1.2 KLIMATICKÉ PODMÍNKY	15
1.3 POLITICKÝ SYSTÉM.....	15
1.3.1 Federální vláda – základní informace	15
1.3.2 Soudnictví	16
1.4 POPULACE	16
1.5 KMENOVÁ IDENTITA	16
1.6 HISTORIE	18
1.6.1 Poválečné období po 2. světové válce.....	18
1.6.2 Irácko-Íránská válka	19
1.6.3 Devadesátá léta.....	19
1.6.4 Období po 11. září 2001	19
1.6.5 Pád Saddáma Husajna	20
1.6.6 Nová vláda.....	20
1.7 ISIS21	
1.7.1 Části Iráku a Sýrie ovládané rebely ISIS	21
1.7.2 Zdroje ropy	22
1.8 EKONOMICKÁ DATA IRÁKU (1989 – 2003)	22
1.9 PRŮMYSL A VÝROBA	23
1.10 ZDROJ PŘÍJMŮ.....	23
1.11 ZADLUŽENÍ.....	25
1.12 ZAMĚSTNANOST	27
1.13 SOCIÁLNÍ PODMÍNKY A INDIKÁTORY	27
1.14 SHRNUÍ.....	27
2 ROLE IRÁKU V ZAČLENĚNÍ DO MODERNÍ SPOLEČNOSTI	29
2.1 DŮSLEDKY VEDENÍ PŘEDCHOZÍ VLÁDY.....	29
2.2 NÁRODNÍ ROZVOJOVÝ PLÁN (2013 – 2017).....	30
2.2.1 Udržení tempa se světovým ekonomickým vývojem.....	31
2.2.2 Rozvoj ropného průmyslu	31
2.2.3 Dostupný trh.....	31
2.2.4 Bezpečnost	31
2.3 VYTVÁŘENÍ STRATEGIE	32
2.3.1 Komise pro makroekonomiku	32
2.3.2 Účetní komise pro plánování finančních rezerv.....	32
2.3.3 Komise pro životní prostředí a vodní zdroje.....	33
2.3.4 Průmyslová a energetická komise	33

2.3.5	Komise pro přepravu a dopravní komunikační sítě	33
2.3.6	Komise pro stavebnictví a konstrukce	33
2.3.7	Komise pro rozvoj mezilidských vztahů	33
2.3.8	Komise pro kosmický výzkum	33
2.3.9	Komise pro privátní sektor	34
2.3.10	Komise pro státní sektor	34
2.4	SHRNUTÍ	34
2.5	NÁRODNÍ ROZVOJOVÝ PLÁN	34
2.5.1	Plánované předpoklady a základní principy	35
2.5.2	Filozofická struktura ekonomické strategie	36
2.5.3	Zásady podporující filozofický model vývoje	36
2.6	ZHODNOCENÍ	37
2.7	VYTVOŘENÍ PODMÍNEK PRO ZAČLENÍ IRÁKU DO MODERNÍ SPOLEČNOSTI	37
2.7.1	Podpora investic	38
2.7.2	Zaměstnanost a sociální jistoty	38
2.7.3	Vzdělání	39
2.7.4	Volný čas	39
3	MOŽNOSTI EKONOMICKÉ SPOLUPRÁCE S IRÁKEM	41
3.1	POTENCIÁL IRÁCKÉHO TRHU	42
3.1.1	Významně rostoucí trh a vysoký příjem z ropného průmyslu	42
3.1.2	Navýšení investic	43
3.1.3	Legislativa zahraničních investic	43
3.1.4	Diverzifikace ekonomiky	43
3.1.5	Ekonomické reformy	44
3.1.6	Maloobchod	44
3.2	NEDOSTATKY IRÁCKÉHO TRHU	44
3.2.1	Bezpečnost	45
3.2.2	Korupce	45
3.2.3	Nedostatečná transparentnost	45
3.2.4	Nepřipravený bankovní systém	45
3.2.5	Ochrana duševního vlastnictví (Intellectual Property Rights - IPR)	46
3.3	VLÁDNÍ STABILITA A BEZPEČNOST	46
3.4	KONKURENCESCHOPNOST V IRÁKU	48
3.4.1	Zboží (product)	49
3.4.2	Cena (price)	49
3.4.3	Marketing (promotion)	49
3.4.4	Místo (place)	50
3.5	ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ	50
3.5.1	Internet	50
3.5.2	Semináře a kongresy	52
3.5.3	Souhrnná teritoriální informace - STI	52
3.5.4	Veletřhy	52
3.5.5	Obchodní komory a podnikatelská sdružení	52

3.6	VSTOUPENÍ NA TRH	52
3.7	DOPRAVA ZBOŽÍ.....	53
3.7.1	Silniční kamionová doprava.....	53
3.7.2	Námořní doprava.....	53
3.7.3	Letecká doprava	54
3.7.4	Železniční doprava	54
3.8	DOKUMENTY	54
3.9	VZDĚLÁNÍ	55
3.10	SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY S IRÁKEM	55
3.11	VZTAH K ČR A VZÁJEMNÝ OBCHOD	56
3.12	ZÁKLADNÍ SMLUVNÍ DOKUMENTY V EKONOMICKÉ OBLASTI.....	56
3.13	ANALÝZA POTENCIÁLU PRO OBCHOD ČESKÉ REPUBLIKY S IRÁKEM.....	57
3.13.1	Potenciál.....	57
3.13.2	Nedostatky.....	58
3.14	ZÁVĚR.....	58
4	KONKRÉTNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY S IRÁKEM.....	60
4.1	SIGMAINVEST SPOL. S R.O. – ENGINEERING DIVISION V OLMOUCI	61
4.1.1	Je v současné době možná ekonomická spolupráce s Irákem?	61
4.1.2	Je možný bezpečný pohyb na území Iráku?	62
4.1.3	Je irácká administrativa problém?.....	62
4.1.4	Setkali jste se v Iráku s korupcí?.....	63
4.1.5	Jaká je ochota iráckých firem se spoluprací se zahraničními firmami?	63
4.2	PS PROFIS.R.O.	63
4.2.1	Je v současné době možná ekonomická spolupráce s Irákem?	65
4.2.2	Je možný bezpečný pohyb na území Iráku?	65
4.2.3	Je irácká administrativa problém?.....	65
4.2.4	Je komunikace s úřady problematická?.....	65
4.2.5	Setkali jste se v Iráku s korupcí?.....	66
4.2.6	Jaká je ochota iráckých firem se spoluprací se zahraničními firmami?	66
4.3	CREA HYDRO & ENERGY, O.S.....	66
4.3.1	Je v současné době možná ekonomická spolupráce s Irákem?	67
4.3.2	Je irácká administrativa problém?.....	67
4.3.3	Jaká je ochota iráckých firem se spoluprací se zahraničními firmami?	68
4.4	ZHODNOCENÍ.....	68
5	BEZPEČNOST A OPATŘENÍ PŘI SPOLUPRÁCI S IRÁKEM	70
5.1	SPRÁVNÁ PREZENTACE A VÝBĚR OBCHODNÍHO PARTNERA.....	70
5.1.1	Zjištění potřeb a prezentace.....	70
5.1.2	Správný výběr obchodního partnera.....	70
5.1.3	Způsob dopravy zboží	71
5.2	ZVLÁDNUTÍ LEGISLATIVNÍCH NEDOSTATKŮ A ADMINISTRATIVY	71
5.3	ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČÍ PRACOVNÍKŮ / OBCHODNÍCH PARTNERŮ.....	72
5.3.1	Využití bezpečnostních složek	72

5.3.2	Vojenský výcvik vlastních zaměstnanců.....	73
5.4	SESTAVENÍ KONKRÉTNÍHO PŘÍPADU	73
5.4.1	Plánování činnosti a přepravy skupiny.....	74
5.4.2	Zajištění doprovodu lokální bezpečnostní skupinou nebo průvodcem	74
5.4.3	Plánování tras a denní činnosti.....	74
5.5	VYTVORENÝ PLÁN ČINNOSTÍ	76
5.5.1	1. Den: Schůzka s obchodním partnerem.....	76
5.5.2	2. Den: Prohlídka místa realizace.....	77
5.5.3	3. Den: Odlet z Iráku	77
ZÁVĚR		78
CONCLUSION		81
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		84
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		88
SEZNAM OBRÁZKŮ		90
SEZNAM TABULEK.....		91
SEZNAM PŘÍLOH.....		92

ÚVOD

Začlenění Iráku do moderní společnosti je dlouhodobý proces, který nejvíce závisí na samotné irácké vládě a její schopnosti vedení a motivace irácké společnosti. Nejvýznamnější faktor ovlivňující tuto činnost je ekonomická vyspělost Iráku. Ta je závislá na vytvořených ekonomických podmínkách jak pro samotné Iráčany, tak pro potenciální zahraniční obchodní partnery. Samotná rekonstrukce irácké ekonomiky skýtá zajímavé obchodní a investiční příležitosti pro domácí a zahraniční subjekty, což může mít pozitivní vliv na další spolupráci a diplomatické vztahy. Je zřejmé, že v současnosti není tato spolupráce ve všech částech Iráku reálná. Zkušenosti však ukazují, že země, které prošly válečnými konflikty mohou mít významný obchodní potenciál. Irácká ekonomika prodělala díky několika nežádoucím vlivům spojených s neodborným vedením a uvalenými sankcemi velký pokles a oslabení vlastní produkce, což vedlo zejména k závislosti na importu zboží. V současné době se v Iráku dá importem pokrýt jakékoli odvětví.

Vstup na tento trh však nebude snadný pro náročnou administrativu, konkurenci, ale zejména pro nestabilní politickou situaci. Irák v současné době není ve fázi, kdy by zde bylo možné bez rizika začít jakoukoli spolupráci. Pohyb na tomto území je velmi rizikový pro časté teroristické útoky páchané na civilním obyvatelstvu a možností únosů zahraničních obyvatel.

Pro další vývoj Iráku je důležitý směr, kterým se vydá a s kým budou představitelé státu ochotni jednat. Pro dlouhodobou a obě strany výhodnou spolupráci není žádoucí, aby se jedna ze stran nechávala ovlivnit například náboženstvím nebo jiným přesvědčením. Zásadní otázka je také v tom, jak jsou vnímány zásahy aliančních vojsk na území Iráku, což není vždy jednoznačné. Dříve tedy, než se firma nebo stát rozhodnou pro investice na tomto území, musí vykonat nejen důsledné analýzy poptávky a potřeby, ale také zvážit bezpečnost daného území.

Každá kultura si svým způsobem chrání vlastní historii, což mnohé z radikálních skupin provádí dosti nekompromisními způsoby. Tento fakt by však neměl být důvodem pro zamítnutí možnosti spolupráce s tímto státem, ale pro nalezení možné cesty jak se dostat k nabízenému potenciálu. Tuto situaci si zejména musí vyřešit samotná vláda, která by ve svém vlastním zajmu měla nalézt způsob, jak zajistit bezpečné obchodní prostředí a umožnit tak prostor pro revitalizaci irácké ekonomiky. Otázkou však zůstává, zda-li je

samotná vláda v současné době ve stavu, ve kterém by byla schopna dosáhnout společného rozhodnutí vedoucí k řešení dané situace.

Důležitým a hlavním krokem pro revitalizaci irácké ekonomiky je osvojení ekonomicky perspektivních rozhodnutí, která umožní stabilní růst hrubého domácího produktu. V případě Iráku jde zejména o decentralizaci ekonomiky a poskytnutí více prostoru soukromému sektoru. Ten může být stále v některých případech znevýhodňován oproti sektoru státnímu. Jak na soukromý, tak na státní sektor přímo navazuje pracovní trh a motivaci obyvatel pro budování irácké ekonomiky. Vytvoření takové motivace je opět role státu, který by měl poskytnout všeobecně vhodné podmínky pro všechny pracovní vrstvy bez ohledu na pohlaví a náboženskou příslušnost. Důležité je také umožnění pracovních příležitostí absolventům.

1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA IRÁKU

Obrázek 1: Státní vlajka [1]

1.1 Charakteristika Iráku

Irák (arabsky: العراق)

Oficiální název: Irácká republika.

Počet obyvatel: 27 – 28 miliónů

Hlavní město: Bagdád – 6-7 miliónů obyvatel

Po vládě politické strany Baas (Socialistická strana arabské obrody, arabsky: ثعلبلا بزح, العربية الاشتراكية), která vládla od roku 1968 do 2003 se stal Irák federální parlamentní demokratickou republikou. Tato vláda je reprezentována několika politickými uskupeními, předsedou vlády a prezidentem Iráku. [1]

Geografie Iráku je rozmanitá a spadá do čtyř hlavních regionů: poušť (západně od řeky Eufrat), Horní Mezopotámie (mezi horními řekami Eufrat a Tigris), severní vrchoviny Iráckého Kurdistanu a nižší Mezopotámie, nížina obléhající okolí Tigris a vedoucí až k Perskému zálivu.

Pohoří na severovýchodě je rozšířené od východu, od Balkánu přes jih Turecka, sever Iráku, Iránu a Afganistanu, následně vedoucí až k Himalájím. Poušť leží na severozápadní a střední provincii podél hranic se Saudskou Arábií a Jordánem a geograficky náleží k arabským poloostrovům. [2]

Rozloha: 435 052 km², nezapočteno 3 522 km², což jsou tzv. neutrální zóny ležící mezi Irákem a Saudskou Arábií. Poušť zaujímá 168 552 km² (38,7 %) celkové rozlohy.

Vodní plocha: 4 910 km²

Souřadnice: 33° s.z.š. a 44° v.z.d.

Státní hranice: 3 650 km

Hranice se sousedními státy:

Irán 1 458 km,

Jordánsko 181 km,

Kuvajt 240 km,

Saudská Arábie 814 km,

Sýrie 605 km, Turecko 352 km,

Délka pobřeží: 58 km

Obrázek 2: Geografie [1]

Jazyk: arabština, kurdština

Ostatní jazyky: chaldejština, angličtina, asyrština

Náboženství: Islám

Státní zřízení: parlamentní republika

Ústava: ratifikována 15. října 2005

Nezávislost: Formální nezávislost na Velké Británii vyhlášena 3. října 1932

28. červen 2014 – Prozatímní koaliční vláda předala úřad Irácké prozatímní vládě

Měna:

- Irácký Dinár - IQD (dříve také i IQB)
- Mince nejsou v oběhu [2]

1.2 Klimatické podmínky

Průměrná teplota v Iráku, v červenci a v srpnu je přes 48 °C (120 Fahrenheit). V lednu bývá pod bodem mrazu. Období se zvýšenou dešťovou aktivitou začíná v prosinci a trvá až do dubna, jeho nejvyšší intenzita bývá v horských oblastech. Ta může v některých oblastech dosáhnout až 100 cm ročně.

Letní měsíce jsou charakterizovány dvěma povětrnostními jevy:

- Jižní a jihovýchodní Sharqi. Suché a prašné povětří s občasnými nárazy až do 80 kilometrů za hodinu se vyskytuje od dubna do června a opět od pozdního září do listopadu.
- Shamal, stálý vítr od severu a severozápadu převládá od poloviny června do poloviny září. Velmi suchý vzduch, který doprovází Shamal umožňuje intenzivní sluneční zahřívání ovzduší, ale zároveň i ochlazování. Tato povětří bývají také doprovázená písečnými bouřemi. Jejich výška může dosáhnout až několika stovek metrů způsobujících hazardní letecké podmínky a tím časté uzavírání letišť. [3]

REGION	ZIMA		LÉTO		EXTRÉMY	
	MIN	MAX	MIN	MAX	MIN	MAX
Západní / Jižní poušť	9 °C	16 °C	20 °C	40 °C	-14 °C	49 °C
Vlnitý terén	3 °C	13 °C	25 °C	40 °C	-12 °C	49 °C
Tigris / Eufrat Delta	4 °C	18 °C	25 °C	40 °C	-7 °C	51 °C
Pohoří	-4 °C	5 °C	15 °C	25 °C	-30 °C	42 °C

Tabulka 1: Klimatické podmínky [3]

1.3 Politický systém

1.3.1 Federální vláda – základní informace

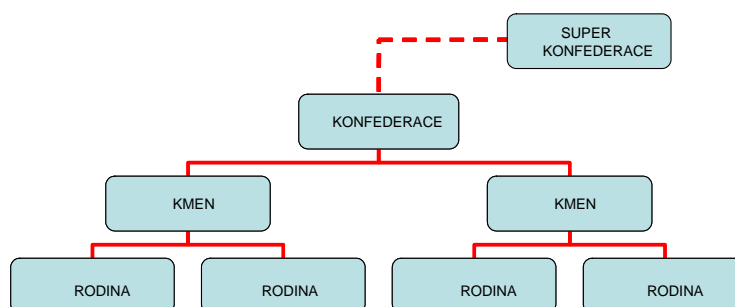
Federální vláda je složena z představitelů několika politických uskupení. Výkonná moc je reprezentovaná předsedou vlády a prezidentem Iráku. Předseda vlády je zároveň hlavním členem parlamentu a působí jako aktivní správní autorita. Prezident a premiér bývají zvoleni parlamentem na období čtyř let. Vláda Iráku je stanovena ústavou jako islámská, demokratická, federální parlamentní republika.

1.3.2 Soudnictví

Státní soudní moc zastupuje vyšší soudní rada, nejvyšší soud, obecní soud, oddělení veřejných soudních řízení, soudní dozorová komise a další federální soudy, které se řídí zákonem. Jeden z takových soudů je například Centrální trestní dvůr. Federální nejvyšší soud má zodpovědnost za ústavní záležitosti. Služba ve federálním nejvyšším soudu může být doživotní. Soud první instance má zodpovědnost a soudní pravomoc pro všechny soudní záležitosti. Služba v soudu první instanci začíná zkušební lhůtou období jednoho roku s možností následného prodloužení až do důchodového věku. Členové obou instancí jsou jmenováni vyšší soudní radou. [4]

1.4 Populace

Jednou z nejdůležitějších složek irácké společnosti jsou kmeny a až 75 % veškeré populace tuto příslušnost bere jako prioritní. Jsou známy prominentní kmeny a jejich konfederace, které mají výhradně politické ambice, či jiné, zapojující se zejména do bojových aktivit při řešení územních sporů. Velmi časté jsou také kriminální aktivity kmenů motivované snadnými zisky. Je známo nemalé množství kmenů mající vojenské ambice. Všechny tyto kmeny se však shodují v otázce náboženství. Muslimská víra se tak odráží ve všech oblastech života Iráčanů a je vždy na prvním místě.

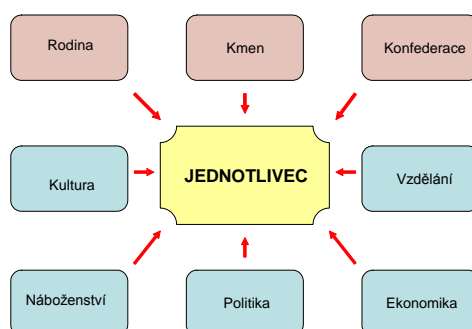

Obrázek 3: Model kmenové sítě [5]

1.5 Kmenová identita

Identita Iráčana vychází z několika zdrojů. Nejdůležitější je jeho příslušnost k rodině, kmeni a konfederaci kmenů. Náboženské cítění je pak vnímáno odděleně. Základní

kmenové uspořádání muslimů je mezi Šíity a Sunnity, které se rozlišuje dle uznávání různých duchovních autorit (Imámy). Také ekonomické a sociální postavení je v oblasti Středního východu velmi důležité. Arabové nejsou ochotni vykonávat podřadné práce, což souvisí s tím, že byli prvními otrokáři na světě. Z tohoto důvodu patří mezi uznávaná povolání služba ve státní sféře. Arabové jsou uznávanými obchodníky a mezi prestižní zaměstnání také byla odedávna služba u policie a v armádě. Kmenová soudržnost byla vždy dominantní vlastností arabů, která zasahovala do všech oblastí jejich života. Upřednostňování příslušníků jednoho kmene či konfederace se tak netýká pouze oblasti politiky a územního vlivu, ale také osobního života. Proto jsou organizovány aranžované svatby k zachování rodiny. V protikladu s těmito (stacionárními) kmeny s dlouhou historií spojenou s konkrétním územím jsou kočovné kmeny. Členové těchto kmenů jsou považováni za druhořadé obyvatele arabského poloostrova a často jsou spojováni s kriminálními a polovojenskými aktivitami. K významnému snížení úrovně kmenové soudržnosti došlo po roce 1958 modernizací všech oblastí života. Následné snahy o vytvoření panarabského státu se vyhroutily ve válečný konflikt Iráku vůči Íránu. Od počátku válečného konfliktu (Pouštní bouře) v roce 1991 dosáhly kmenové vztahy stupně obrození. Bývalý režim Saddáma Husajna byl vážně oslaben nejen vojenskou porážkou v tomto konfliktu, ale také povstáním Šíitů zejména v jižních částech země. Ochranný systém režimu Saddáma Husajna tak nebyl dále schopen jednotně čelit kmenových konfederací ani za cenu násilí a perzekucí. K ukončení bývalého režimu v Iráku pak došlo ve válce proti terorismu vedené koaličními silami v čele s USA v roce 2003.

Obrázek 4: Zdroje irácké identity [5]

Přístup ke kriminalitě je záležitostí jednotlivců nebo skupin a záleží pouze na společnosti, jak se s tímto vypořádá. Porušení kmenem uznávaného pravidla může znamenat pro jeho

příslušníka vydědění z komunity. V případě, že se příslušník prohřeší proti obecným pravidlům, je potrestán přímo nejvyšším šejkem kmene nebo konference. Jsou zde však také kmeny, jejichž pravidla povolují některé kriminální aktivity, mezi které řadíme například kmen Geramsha. Členové tohoto kmene spolu s řadou dalších byli za bývalého režimu násilně přesídleni do severní oblasti provincie Basra. Dodnes je kmen Geramsha spojován s únosy osob, vydíráním, mučením, prostitucí, krádežemi vozidel a v současné době především s krádežemi zbraní a proti koaličními aktivitami. Tyto jejich kriminální aktivity byly důsledkem boje o přežití. [5]

1.6 Historie

Současná komplikovaná situace v Iráku je důsledkem jeho historického vývoje, který je negativně ovlivněn zejména problémy při post konfliktních stabilizacích. Současný Irák vznikl v důsledku mocenského přerozdělení zaniklého osmanského impéria po první světové válce. V době svého vzniku byl umělým celkem, vymezeným na základě britsko-francouzské dohody o poválečném uspořádání Blízkého a Středního východu a byl vytvořen v hranicích tří osmanských provincií s centry v Bagdádu, Mosulu a Basře. Tímto vznikl státní útvar, který je relativně nesourodým spojením etnických a religiózních skupin, jimž chybělo vědomí společné identity a jejichž záznamy byly mnohdy v přímém protikladu. Britská mandantní správa od samého počátku čelila odporu jednotlivých skupin obyvatelstva, díky čemu se rozhodla řešit iráckou otázku pragmaticky a ustanovit irácké království, v němž si však nadále hodlala zachovat dominující vliv. V roce 1932 byl Irák prohlášen nezávislým královstvím v čele s králem Fajsarem, čímž se však nepodařilo dosáhnout stabilizace a irácký stát prošel řadou vnitropolitických krizí a zvrátů. Irácká vláda Ali Rašída se v období 2. světové války pokusila využít oslabeného britského vlivu, tento pokus byl však potlačen britskými jednotkami, které Irák dočasně okupovaly.

1.6.1 Poválečné období po 2. světové válce

Poválečné období nebylo pro Irák nikterak klidnější a vedlo k několika dalším konfliktům, které v roce 1968 vedly k nástupu moci panarabské socialistické strany Baas. Předním členem této strany byl i Saddám Husajn, který vnitrostranickým převratem v roce 1979 získal absolutní moc v zemi.

1.6.2 Irácko-Íránská válka

V letech 1980-1988 byla z iniciativy Saddáma Husajna zahájena Irácko-Íránská válka, v níž byl podporován jak arabskými monarchiemi z oblasti Perského zálivu, tak Spojenými státy americkými. V roce 1990 vyústily dlouhotrvající spory Iráku s Kuvajtem o ropná naleziště, která se nachází na rozmezí irácko-kuvajtských hranic ve vojenskou invazí Iráku do Kuvajtu. To i přes skutečnost, že v letech Irácko-Íránské války patřil Kuvajt k hlavním sponzorům iráckého vojenského úsilí. Tento vývoj měl za následek operace Pouštní bouře a Pouštní štít. Následné sankce OSN ekonomicky izolovaly Irák a znemožnily jeho poválečnou obnovu.

1.6.3 Devadesátá léta

Počátek 90. let přinesl oslabení vojenského potenciálu a prohloubení ekonomické a politické izolace, což bylo způsobeno vojenskou porážkou, kterou Irák v tomto období utrpěl. Nicméně i tak se prezidentu Saddámu Husajnovi podařilo udržet u moci a potlačit šíitské separatistické tendence v jižních oblastech země. Ve druhé polovině 90. let byl Husajnov režim významnou překážkou pro bezpečnost a stabilitu Středního východu. Po skončení konfliktu v roce 1991 bylo zahájeno hledání zbraní hromadného ničení a zbrojní inspekce OSN. Neochota vlády spolupracovat s OSN při těchto inspekcích a navíc permanentní porušování sankcí a bezletových zón vedly k zahájení cílených leteckých úderů (operace Desert Fox). Z těchto důvodů se USA v roce 1998 snaží odstranit Saddáma Husajna a nahradit současný režim transparentní demokratickou stranou.

1.6.4 Období po 11. září 2001

Administrativa George Bushe dostala další impuls a možný model pro definitivní řešení iráckého problému díky útokům 11. září 2001, válce proti terorizmu a úspěšnému zásahu v Afghánistánu. Byla hledána spojitost mezi Al-Kajdou a iráckým režimem, což vedlo ke znovuotevření otázky hrozby iráckých zbraní hromadného ničení.

Trvající bojkot zbrojních inspekcí OSN ze strany Iráku a neplnění usnesení Rady bezpečnosti vedly k nátlaku na zahájení vynucovací ozbrojené akce. Právě obavy z pokračujícího vývoje zbraní hromadného ničení a podezření ze spolupráce s mezinárodním terorismem vedly Velkou Británii a USA k hledání podpory a přípravám vojenské akce v Iráku. Ta byla zahájena 20. března 2003 pod názvem Irácká svoboda.

1.6.5 Pád Saddáma Husajna

Vítězství spojeneckých sil v roce 2003 a pád režimu Saddáma Husajna byly významnými mezníky dalšího vývoje. Způsobily zejména pád strany Baas, která byla v Iráku zakázána a nahrazena federální parlamentní demokratickou republikou. Přínos demokracie na toto území přineslo zejména rozvoj médií, která se od roku 2003 rozrostla o stovky televizních a rádiových stanic, digitálních a tištěných novin. Toto vítězství ale neznamenalo ukončení bojů a násilí. Mimo lokálního rabování a nepokojů, což však nebylo považováno za významné události se po několika týdnech začaly formovat skupiny nejrozličnějšího původu a ideologického zaměření. Ty zahájily nebo oživily organizovaný ozbrojený odpor namířený proti koaličním silám.

Mezinárodní inspekční tým ISG (International Searching Group) vydal v říjnu 2004 zprávu o dosavadním výsledku o pátrání po zbraních hromadného ničení. Informují, že irácké kapacity pro vývoz biologických a chemických zbraní byly zničeny už v roce 1991 během operace Pouštní bouře. Množství chemických látek bylo zlikvidováno samotným iráckým režimem na počátku 90. let.

V prosinci 2006 byl Saddám Husajn popraven za zločiny proti lidskosti. Následně na to, v lednu 2007 americký prezident George Bush oznámil novou strategii ve vedení Iráku, která zahrnovala přítomnost tisíců amerických vojenských jednotek. Ty měli za úkol zajistit bezpečí v Iráku. [6]

1.6.6 Nová vláda

Situace, která však po pádu Saddámova režimu nastala, ukázala, že zajistit pořádek a ochránit irácký lid není jednoduché. Vedení koaličních vojsk neprokázalo dostatečné znalosti o irácké kultuře a mentalitě, což vedlo ke zrození několika skupin a jejich snahy o ovládnutí různých území. Tyto skupiny proti sobě a proti koaličním silám bojují všemi možnými způsoby, kdy jeden z nejčasnějších bývá ve formě sebevražedných útoků. Ty jsou na území Iráku časté a nevyzpytatelné. Asi nejvíce známá a v současné době nejsilnější skupina je tzv. Islámský stát Iráku a Sýrie (ISIS).

1.7 ISIS

ISIS je převážně Sunnitské uskupení, jehož cílem je rozšíření společenské nejistoty v Iráckou vládu s úmyslem založení Kalifátu (nezávislý Islámský stát založený na Šarii - Islámském právu). Toto uskupení vzniklo v Iráku za účelem boje proti koaličním silám jako Al-Qaeda (AQI), která si svou protizákonnou činností získala prostředky pro boj proti koaličním silám a jejich domácím spojencům.

Po americké anti-teroristické kampani a sunnitské snaze o zachování lokálního bezpečí, známé jako kmenové procitnutí, zmírnilo násilí prováděné AQI v letech 2006-2007. Ovšem po odvolání amerických sil koncem roku 2011 začal tento kmen útočit zejména na Šíitské terče. Toto je považováno jako pokus o obnovení konfliktu mezi Iráckou Sunnitskou menšinou a Šíitskou většinovou vládou premiéra Nouri al-Malikiho. Vzrůstající násilí v roce 2013 zanechalo téměř osm tisíc civilních obětí, což byl dle organizace společných národů (UN) nejkrvavější rok v Iráku od roku 2008. V roce 2012 si začalo společenství říkat ISIS nebo také ISIL (Islamic State of Iraq and the Levant). Jako výraz jejich rozpínajících se ambicí, bojovníci ISIS přešli do sousední Sýrie vyzvat jak režim Bashara al-Assada, tak dlouholetou islámskou opozici k bojům o území. V červnu 2014 bojovníci ISIS porazili iráckou armádu v hlavním městě Fallujah a Mosul a ustanovili lokální kontrolu a administrativní strukturu na obou stranách Irácko-syrských hranicích. [7]

1.7.1 Části Iráku a Sýrie ovládané rebely ISIS

Červené body označující území Sýrie a Iráku vyznačují nejvíce obsazené území kontrolované rebely tzv. Islámského státu. ISIS ve většině případů tato území vládně neovládá a jedná se spíše o vybojovaná území, která však musí neustále vojensky bránit.

Obrázek 5: Území kontrolované ISIS [8]

1.7.2 Zdroje ropy

Mapa, zobrazená na obrázku znázorňuje území kontrolovaná rebely z ISIS a místa s nalezišti ropy. Světle modrá území jsou s podporou ISIS a tmavě modrá jsou přímo kontrolovaná ISIS. Tmavě šedě vybarvená místa jsou ropná naleziště a červené body znázorňují ropná naleziště kontrolovaná ISIS. Rebelové v létě obsadili irácké druhé největší město Mosul, ale jejich hlavní základna je ve městě Raqqa na východním území Sýrie. Zde ISIS kontroluje více než polovinu ropných zdrojů.

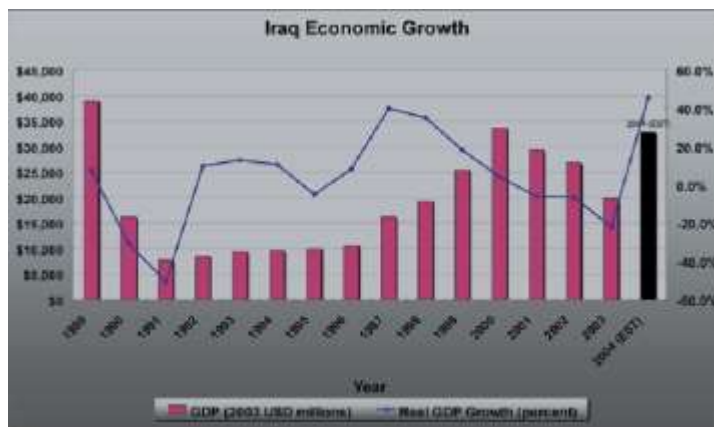

Obrázek 6: Zdroje ropy [9]

1.8 Ekonomická data Iráku (1989 – 2003)

Pod vládou Saddáma Husajna byla značná míra ekonomických dat tajná, což způsobilo nedostatek objektivních informací pro statistiky. Na základě oficiálních dat bylo HDP Iráku v roce 1981 38 miliard dolarů. Od roku 1990, kdy Saddám Husajn akceptoval podmínky

usnesení 986 UN v roce 1996, HDP zůstalo na méně než 30 % hodnoty vytvořené v roce 1989. V letech od 1996 až do 2002 data ukázala výrazné zvýšení HDP z 10.6 biliónů dolarů v roce 1996 na 33 biliónů dolarů v roce 2000. Dále však opět následoval pád v roce 2001 na 29 biliónů dolarů.

Obrázek 7: Směnná hodnota iráckého Dináru k USD [10]

1.9 Průmysl a výroba

Průmyslový vývoj a výroba v Iráku prošly mnoha změnami. Uprostřed sedmdesátých let vláda zavedla potravinářskou výrobu v menších městech po celé zemi. Nicméně největší zaměření hospodářství bylo stále v ropném sektoru, ve výrobě přírodních paliv a část na dodávky pro průmyslový vývoj v Basře a Kirkuku. Cementová výroba a průmysl stavebních dodávek také výrazně rostl. V pozdních sedmdesátých letech byl kladen velký důraz na těžký průmysl a o to méně na ropu. Hutní výroba (zejména kov a ocel) byla nastavena s pomocí Francie v Khor al-Zubair. Také sektor průmyslu obrany se stal značnou prioritou. Tyto záměry však nikdy nedocílily svého úmyslu a nejdůležitější prioritou i nadále zůstal ropný průmysl. Všechna zmiňovaná odvětví navíc zaznamenala úpadek během Iránsko-Irácké války a doposud nebyly obnoveny.

1.10 Zdroj příjmů

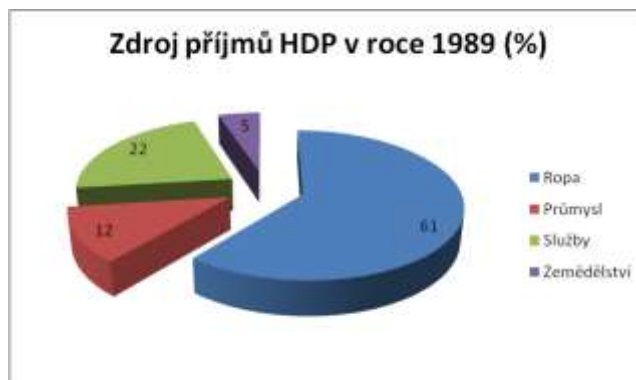
Ropný průmysl začal v Iráku v roce 1901. V roce 1964 byla formována Národní ropná společnost, The Iraq National Oil Company (INOC). V letech 1972 až 1975 vzala INOC kontrolu nad všemi mezinárodními ropnými společnostmi, které doposud řídily ropný průmysl. V roce 1987 byla INOC rozpuštěna a spojena s MoO. ***Před válkou v zálivu byl ropný průmysl zdrojem až 60 % národního HDP a až 95 % zahraničních měnových***

příjmů. Následná invaze do Iráku v roce 1990 a embargo na vývoz ropy způsobilo pád tohoto průmyslu o 10 % z předválečného stavu. Ze 3.5 miliónů barelů denně (červenec 1990) až k 350.000 barelů denně (červenec 1991). Organizace společných národů opět umožnila export v prosinci 1996 poté, co Irák akceptoval UNSCR 986 (United National Security Council Resolution 986). Nicméně irácký ropný průmysl dále trpěl po dlouhém období nízkých ropných rezerv.

- zkorodované zařízení,
- chátrání vodních vstřikových zařízení,
- nedostatek náhradních dílů a materiálu a zařízení,
- zničené ropné skladovací a čerpací zařízení,

Na rozdíl od většiny států Perského zálivu má Irák významný zemědělský potenciál. Okolo 12 % území je obdělávatelných, z čehož 4 % je zavlažovaných. Zbylých 9 % je vhodných pro pastvinu a 3 % je zalesněných. Nicméně, během Saddámovy vlády Irák tento potenciál nevyužíval. Za vlády strany Baas aktivita potravinářského průmyslu a zemědělského sektoru neustále klesala. Státní výdaje na zemědělství poklesly z 18 % v roce 1976 na méně než 10 % v roce 1980 a dále pokračovaly v poklesu během Irácko-Íránské války. Důsledkem Saddámovy vlády s omezenými investicemi, slabými metodami a slabou administrativou nebyl Irák schopen využít potenciál tohoto odvětví.

Následná válka v Perském zálivu zapříčinila mimo jiné také zničení a kolaps zavlažovacích systémů, což způsobilo v centrálním a jižním Iráku zasolování půdy. Zvýšený nárůst populace za poslední tři desetiletí, znásobené limitovanou ornou půdou a celkovou stagnací zemědělskou výrobou zvýšilo závislost Iráku na importu potravinářských výrobků. V roce 2002 byl import základních potravin mezi 80 % a 100 %. Nicméně Irák zůstal soběstačný v zásobování ovocem a zeleninou.

Obrázek 8: Zdroj příjmů HDP v roce 1989 (%) [10]

1.11 Zadlužení

Zadluženost Iráku je primárně důsledkem války s Íránem. Irák byl vždy bez dluhů a v roce 1980 měl zahraniční rezervy, které dosahovaly až 35 miliard dolarů. Tyto rezervy však byly spotřebovány během první fáze války s Íránem. Odhaduje se, že od roku 1980 do roku 1989 byly samotné náklady na armádu Iráku ve výši 54.7 miliard dolarů. Následující válka měla za následek dilema hrazení krátkodobých dluhů západním věřitelům odhadovaných na částku mezi 35 biliónů dolarů a 45 biliónů dolarů s vysokými úroky. Nicméně režim zamítl západní úsilí o opětovné naplánování závazku, které navrhoval Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund, IMF) a Světová banka (World Bank). Bagdát věřil, že bude schopen vyjednat mnohem zajímavější způsob oddlužení pomocí oboustranného obchodu s jinými státy.

Irácký dluh vůči západním úvěrům zahrnoval zejména částky pro vojenské operace, finanční vývoj a záruky pro export. Tyto záruky byl stanoveny na 35 biliónů dolarů. Sovětský svaz také poskytl půjčku Iráku přes Pařížský Klub v letech 1980 a 1990, která byla určena pro vývoj a výrobu armádních projektů. Ostatní státy ležící v Perském zálivu, jako Saudská Arábie, Kuvajt a Spojené Arabské Emiráty poskytly půjčku 30 až 40 miliard dolarů jako podporu ve válce proti Íranu. Ačkoli tyto státy považovaly poskytnutí finanční výpomoci jako půjčku, Irák tvrdil, že tyto peníze jsou nutné náklady, které pomohou zastavit postup radikálním Íránským fundamentalistům.

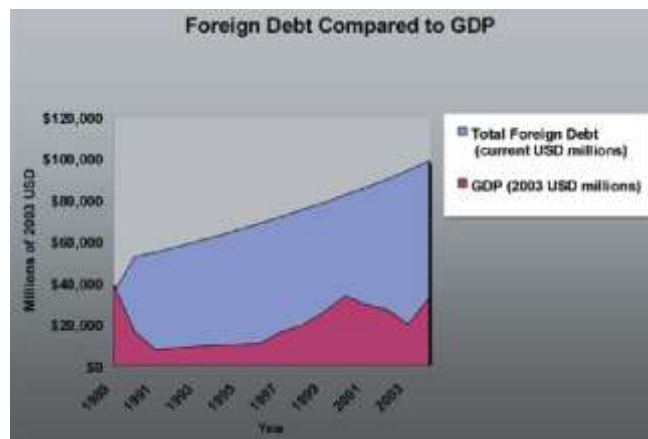
Celkový dluh Iráku porovnaný s HDP od roku 1989 až do roku 2003 nebyl udržitelný z toho důvodu, že si Irák po desetiletí vypůjčoval více, než byl schopen vyrábět.

Obrázek 9: Irácký dluh (Pařížský klub) [10]

Obrázek 10: Irácký dluh (mimo Pařížský klub) [10]

Obrázek 11: Srovnání zahraničního dluhu s HDP [10]

1.12 Zaměstnanost

Irácká ekonomika díky nezaměstnanosti strádala. Sektor ropného průmyslu historicky generoval okolo 60 % iráckého HDP, ovšem pouze dvěma až třemi procenty bylo generováno pracovní silou. Nezaměstnanost se výrazně zvýšila v období let od 1988 do 2003. Během roku 2003 byla nezaměstnanost okolo 28 %. Okolo 40 % pracovních míst bylo ve veřejném sektoru, z čehož jen minimum s ekonomickými aktivitami, ve ztížených podmínkách a za minimální mzdu. Ženy reprezentovaly okolo 52 % Irácké populace, ale představovaly pouze 23 % formální pracovní síly, převážně ve středním managementu. To zejména ve veřejném sektoru a službách nebo v rolnictví a zemědělství.

Z dlouhodobého hlediska je pracovní trh ovlivněn demografií, změnou produktivity a mírou růstu produkce. Z krátkodobého hlediska tento trh odráží nestálost úrovně ekonomické aktivity. Míra nezaměstnanosti v Iráku reprezentuje poměr aktivně hledajících práci a celkové číslo lidí aktivně pracujících. Irácká ekonomika byla posílena zejména díky centrálně řízené ekonomice. Ačkoli Saddám Hussain podporoval privatizaci během osmdesátých let, nebyl úspěšný z důvodu pokračujících konfliktů, nedostatku financování a podpory soukromých vlastníků v Iráku.

1.13 Sociální podmínky a indikátory

Po válce s Íránem v roce 1988 byl Irák na 50 místě ze 130 zemí v Indexu lidského rozvoje (HDI – Human Development Index). Tento index měří národní úspěchy ve zdravotnictví, vzdělání a HDP na jednoho obyvatele. Irák byl blízko k horní hranici v Indexu lidských zdrojů díky přetrvávajícím investicím do základních sociálních potřeb. V roce 1995 však sestoupil až na 106 místo ze 174 zemí a v roce 2000 až na 126 místo. To Irák sesadilo až za Bolívii, Egypt, Mongolsko a Gabon. [10]

1.14 Shrnutí

Navzdory rozsáhlým možnostem, které má Irák jako jedna z mála zemí v Perském zálivu k dispozici, je předchozí vláda Saddáma Husajna nedokázala dostatečně využít. To bylo zapříčiněno jak nedostatečným plánováním a řízením, tak zejména neustálými nepokoji a válečnými konflikty, které Irák vedl se sousedními státy. Významnou roli zde však sehrály také sankce, které na Irák uvalilo OSN zejména díky nezájmu Saddáma Husajna o

otevřenou spoluprací při ničení zbraní hromadného ničení. Po vpádu aliančních vojsk v roce 2003 byl irácký trh otevřen zahraničním investorům a nebyl nijak omezován sankcemi. Na druhou stranu však byla koaličními silami dosazena prozatímní vláda, která neměla dostatek zkušeností s vedením státu. Tato nezkušenost, spolu s vypočítavostí měla za následek vytvoření manipulovatelného trhu, ve kterém byly upřednostňovány osobní vztahy oproti nestranným vyhodnocováním zakázek. Významný problém je také v samotném vytváření podmínek, kdy vláda není schopna dostatečně rychle upravovat legislativu a přizpůsobovat administrativu. To zamezuje vytvoření stabilního a transparentního trhu, který bude podporovat zájem o podnikatelskou činnost obyvatel a lákat zahraniční investory.

Z hlediska bezpečnosti nová vláda nedokázala rychle řešit problémy, což vedlo mimo jiné k vytvoření několika odbojových skupin, které se vzbouřily proti této vládě. Nové vedení se nedokázalo vypořádat s těmito skupinami, naopak jim umožnilo jejich rychlou expanzi do ISIS.

Vytvoření zdravého podnikatelského prostředí se srozumitelnou administrativou a nediskriminační legislativou je základní požadavek pro umožnění rozvoje podnikatelských aktivit a rozvoje hospodářství. Takové umožnění nových pracovních příležitostí oživí ekonomiku státu, zvýší HDP, čímž umožní získání rezerv, které se dají dále využít k dalším investicím a k pokrytí závazků.

2 ROLE IRÁKU V ZAČLENĚNÍ DO MODERNÍ SPOLEČNOSTI

Irák má významný potenciál pro dosažení ekonomické vyspělosti. Přes neustálé vojenské a vnitřní konflikty však stále není možné se na tyto možnosti zcela zaměřit. Válečné konflikty obecně ničí ekonomiku daného státu, což zpravidla nekončí bezprostředně po případném nastolení míru. Nejistota stavu poválečného státu si těžko opět získává důvěru potenciálních investorů, kteří by jinak mohli projevit zájem o vstup na daný trh. V Iráku je v současné době válečný stav, který je sice veden na konkrétních územích, ale doprovodné útoky jsou časté i v ostatních částech státu. Jejich nebezpečí je o to vyšší, že se jedná o nečekané, mnohdy sebevražedné teroristické útoky páchané na civilistech. Tyto útoky bývají namířeny zejména na prostory s vysokým pohybem osob, na strategická místa a na vládní nebo vojenské budovy. Jejich úkolem je snížit morálku obyvatel, důvěru ve vládu a obecně působit strach a paniku. Organizace, které provádějí tyto útoky jsou vysoce organizované a odhodlané bojovat za svou víru bez ohledu na lidské životy, což je dělá vysoce nebezpečné. Zorganizovat sebevražedný útok pro ně není nikterak obtížné díky lehce dostupným prostředkům pocházejícím z předchozích protizákonných činností. Nalezení člověka, který je ochoten obětovat svůj vlastní život také není náročné, stejně tak jej přesvědčit o správnosti tohoto činu. K tomuto mnohdy slouží víra, pomocí které jsou schopni člověka definitivně ovládnout. To je důsledek nízké vzdělanosti obyvatel spojené s historicky silným vlivem náboženství. Jako další motiv pro spáchání sebevražedného útoku bývá špatná finanční situace atentátníka, který tímto činem může pro svou rodinu získat jistý obnos peněz.

2.1 Důsledky vedení předchozí vlády

Irák obecně neumožňoval využití svého veškerého potenciálu zejména kvůli ropnému průmyslu, který byl pro něj významným zdrojem HDP, což před válkou v zálivu představovalo až 60 % tohoto zdroje. Následná invaze do Iráku v roce 1991 a další faktory, jako uvalené sankce a embargo na vývoz ropy však extrémně snížilo zisky získané tímto průmyslem. I když byl Iráku v roce 1996 opět umožněn vývoz ropy, musel se dále potýkat s dalšími problémy, nyní technického charakteru. Tyto problémy znemožňovaly plynulé napojení na přerušeni vývozu. Z tohoto důvodu by měla Irácká vláda zvážit svou závislost na ropném průmyslu a využít svých ostatních průmyslových odvětví k získání dalších zdrojů HDP. Tyto zdroje může nalézt v zemědělství, stavebnictví, službách nebo v těžkém

průmyslu, na který kladl Irák velkou úlohu již v sedmdesátých letech. Dost významným sektorem byl průmysl obrany, který je zejména v současné době hodně aktuální.

Stálé zisky z ropného průmyslu měly za následek také podcenění zaměstnanosti, kterou Irák v minulosti nijak zvláště nepodporoval. Její organizace nebyla systematicky propracovaná a proto její struktura nebyla sestavena pro generování zisku. Významná část zaměstnanosti je ve státním sektoru, který negeneruje přímé zisky a mnohdy je zde více zaměstnanců, než je potřeba. Chyběla zde také podpora menších podnikatelů, kteří mohli vytvořit produktivní pracovní místa.

V současné době není aktuální tvrdit, že moderní společnost nemůže být zadlužená, ale konkrétně Irák má prostředky na to, aby tyto závazky snížil nebo se jich zcela oprostil. Ani pro Irák však nejde o snadný a rychlý úkol, zejména pro úroky, které těmito výpomocemi vznikají. Jedná se však o daň, kterou musí platit jakýkoli subjekt, který kdy byl na půjčkách závislý.

Informovanost je jedním z nejdůležitějších faktorů pro průzkum trhu, což však není v případě Iráku silnou stránkou. Zejména webové informační portály nejsou správně vedeny, což znemožňuje získání důvěryhodných informací ve správný čas a v požadovaném množství.

Dopravní infrastruktura je po válečných konfliktech zničena, a ačkoli tento fakt nabízí jednu z prvních obchodních příležitostí, neumožňuje tak obchodní příležitosti obecně. Těžko je možné nalézt odvětví, které není závislé na pravidelných dodávkách materiálu, energií, či jiných komodit nebo přepravě osob. Významná problematika spojená s dopravou se týká také bezpečnosti při vnitrostátní přepravě, kdy může často dojít k přepadení a následné krádeži zboží nebo rovnou k únosům. Relativně bezpečná je lodní doprava, která je však spojena s neúměrnou administrativou.

2.2 Národní rozvojový plán (2013 – 2017)

Pro realizaci kroků vedoucích k progresu Iráku v této problematice je nutné vytvořit strategický plán, ve kterém se analyzují předchozí kroky, možné překážky, ale také úspěchy. Takový plán pak slouží jako nástroj při poskytnutí dalších kroků vedoucích k obnově a rozšíření podnikatelsky vhodného ekonomického prostředí.

Národní rozvojový plán (2013 – 2017) je pokračováním předchozího Národního rozvojového plánu (2010 – 2014). Zaznamenává úspěchy, ale také identifikuje a analyzuje neúspěchy spojené s rozvojovým plánem. Nový plán tak díky této analýze více počítá s možnými překážkami. Obecně se zaměřuje na:

- Udržení tempa se světovým ekonomickým vývojem.
- Rozvoj ropného průmyslu.
- Dostupný trh.
- Bezpečnost.

2.2.1 Udržení tempa se světovým ekonomickým vývojem

Udržení tempa se světovým ekonomickým vývojem zahrnuje mimo již zmíněných negativních vlivů také vypořádání se s vlivy způsobenými světovou krizí v roce 2008. Tyto měly vliv na celosvětovou ekonomiku, na cenu ropy a výši exportu ropy.

2.2.2 Rozvoj ropného průmyslu

Rozvoj ropného průmyslu a jeho exportu, přinese značný nárůst příjmů do státního rozpočtu. Důležité je pak další efektivní hospodaření s těmito zdroji, které má být zaměřeno na perspektivní obory, mezi které patří i doposud zanedbávaná odvětví. Mezi tyto patří například zemědělství a potravinářský průmysl.

2.2.3 Dostupný trh

Důležitý element pro ekonomický rozvoj je bezpečný trh poskytující podnikání s minimálními riziky ze strany státu. Současná nestabilní situace má vliv na všechny obory, čemuž nenapomáhají ani dlouhotrvající reformy a státní rozhodnutí, která mají přinést postupy ke zlepšení v této problematice. Zrychleny by měly být také privatizační zákony.

2.2.4 Bezpečnost

Problematika bezpečnosti musí být neustálou prioritou bez ohledu na to jaká vláda v Iráku v daném období vládne.

2.3 Vytváření strategie

Pro řešení konkrétních problémů bylo vytvořeno dvanáct komisí, kterým předsedá náměstek vnitra nebo generální ředitel Ministerstva pro plánování, členové patřících ministerstev, místní nebo mezinárodní akademičtí experti a představitelé daných profesních unií.

- Komise pro makroekonomiku
- Účetní komise pro plánování finančních rezerv
- Komise pro životní prostředí a vodní zdroje
- Průmyslová a energetická komise
- Komise pro přepravu a dopravní komunikační sítě
- Komise pro stavebnictví a konstrukce
- Komise pro rozvoj mezilidských vztahů
- Komise pro kosmický výzkum
- Komise pro privátní sektor
- Komise pro státní sektor [11]

2.3.1 Komise pro makroekonomiku

Důležitým faktorem pro sestavování ekonomické strategie je určení směru, ve kterém se bude ekonomika státu ubírat. Komise pro makroekonomiku je zásadní pro zajištění růstu ekonomiky.

2.3.2 Účetní komise pro plánování finančních rezerv

Finanční rezervy jsou finanční prostředky určené pro období nižších nebo dokonce žádných příjmů. Zároveň mohou představovat prostředky určené pro pokrytí neočekávaných výdajů. Z tohoto důvodu je činnost komise pro plánování finančních rezerv velmi důležitá pro překlenutí kritických období. Konkrétně Irák utrpěl výrazné ekonomické ztráty z důvodů omezených příjmů způsobených válkami a sankcemi.

2.3.3 Komise pro životní prostředí a vodní zdroje

Kvalitní životní prostředí a čisté vodní zdroje jsou nezbytnou činností každého státu. Tato činnost zajišťuje prostředí vhodné pro další generace a napomáhá kladným vztahům s okolními státy. Ani v současné době není tato zodpovědnost samozřejmá pro všechny státy, ale od vyspělých států je přinejmenším očekávána.

2.3.4 Průmyslová a energetická komise

Průmysl a energetika má zásadní význam z hlediska tvorby pracovních míst a podpory růstu. Významnou úlohou této komise je zejména zajištění konkurenceschopnosti.

2.3.5 Komise pro přepravu a dopravní komunikační sítě

Dopravní infrastruktura je klíčový faktor pro zajištění přepravy a tím flexibilní dodávky zdrojů. Z tohoto důvodu je úkol komise zajistit co nejefektivnější využívání dopravních sítí a co největší dostupnost dopravních služeb.

2.3.6 Komise pro stavebnictví a konstrukce

Stejně jako dopravní infrastruktura, také stavebnictví má významný vliv na vytvoření vhodného prostředí pro podnikání. Úkol komise je zejména zajištění konkurenceschopnosti a nových pracovních míst.

2.3.7 Komise pro rozvoj mezilidských vztahů

Udržování kladných mezilidských vztahů zlepšuje vzájemnou komunikaci a udržuje kladné společenské prostředí. Jedna z povinností moderní společnosti je vzdělávání a vedení lidí ke vzájemnému respektu.

2.3.8 Komise pro kosmický výzkum

Kosmický výzkum je specifický program, který může vést hned k několika cílům. Stát provozující takovýto program může dosáhnout uznání například za účast svého kosmonauta na vesmírné misi. Zásluhy také může získat i za technický přínos. Kosmický výzkum je však také zdrojem pro vynálezy, které mají následné uplatnění i ve vojenském nebo civilním prostředí. Komise pro kosmický vývoj má tedy velký význam pro zapojení Iráku do moderní společnosti.

2.3.9 Komise pro privátní sektor

Privátní sektor je klíčový strategický faktor, který byl v minulosti podceňován. Pro zajištění ekonomického růstu je privátní sektor důležitým článkem. Komise pro privátní sektor by měla jednat v zájmu soukromých subjektů a posilovat jejich postavení na iráckém trhu.

2.3.10 Komise pro státní sektor

Státní sektor není vždy ziskový. Úkol komise pro státní sektor je zejména zajistit příjmy pro tyto organizace. Zdroje pro fungování státního sektoru pocházejí zejména z veřejných zdrojů. Získání těchto zdrojů však musí předcházet konkrétní postup, který jej zdůvodní.

2.4 Shrnutí

Vytvoření výše uvedených subjektů je důležité nejen pro samotné sestavení strategie vedení státu, ale také pro jeho další ovlivňování. Vytvoření konkrétních komis, které jsou sestaveny z odborníků daného sektoru, zajistí objektivní vyhodnocení dané problematiky. Všechny zmíněné obory se neustále vyvíjejí a je tedy nutné být neustále informován o aktuálních změnách. Ty mohou být jak technického, tak legislativního charakteru. Odborníci pracující pro daný sektor by také měli mít obecný přehled o situaci dané problematiky v jiných státech. Jedině tak mohou pohotově reagovat na změny a přizpůsobit se jim. Správná činnost těchto komis má významný vliv na konkurenceschopnost daného státu, který musí reagovat na vývoj ostatních států. Zajišťuje správný chod těchto odvětví za účelem dosažení výsledků.

2.5 Národní rozvojový plán

Ekonomické, sociální a environmentální výzvy, které řeší Národní rozvojový plán (NRP) 2013 – 2017 nejsou příliš odlišné od těch předchozích. Navzdory významným pokrokům dosažených v minulých letech je zde stále mnoho odvětví, na kterých je třeba neustále pracovat.

NRP je založen na několika základních principech:

- Plánované předpoklady a základní principy.
- Filozofická struktura ekonomické strategie.

- Zásady podporující filozofický model vývoje.

2.5.1 Plánované předpoklady a základní principy

Tyto principy poukazují na současné nedostatky a konkretizují změny, které je třeba provést pro zvýšení efektivity ekonomického růstu. Tyto změny jsou navrhovány z již zmíněných analýz, které hodnotily údaje získané z předchozích Národních rozvojových plánů.

- NRP 2013 – 2017 spočívá na několika základních očekáváníích, která stanovují systematické podklady pro navrhování samotného plánu.
- Je potřebný vyvážený vývoj podpořený daným sektorem a vyčlenění časových horizontů pro dosažení těchto cílů. Cílem tohoto postupu je změnit konkrétní negativní vlastnosti irácké ekonomiky, které jsou ve značné míře zaměřeny spíše na krátkodobé investice. Dané získané postupy se tak budou zaměřovat zejména na přínos dlouhodobých investic přinášejících dlouhodobé příjmy.
- Důležité je stanovení a posílení prostředí, které podporuje strukturální připravenost pro zavedení ekonomických a sociálních nástrojů vedoucích k transparentnosti vládních úkonů.
- Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky je nezbytným krokem pro integraci do regionální a světové ekonomiky.
- Veřejný a soukromý sektor, zároveň s civilní společností jsou aktivními partnery v dosahování požadovaného vývoje. Veřejný sektor je pak strategickým partnerem soukromého sektoru v rámci tohoto plánu.
- Významným faktorem, který povede k trvalému zvyšování kvality lidských zdrojů je rozvoj lidských práv v ekonomické, sociální a základní ústavě.
- Je nutné vytvořit růst, který bude generovat nové pracovní příležitosti a investice, jež pomohou řešit otázku nezaměstnanosti.
- V budoucnu je nezbytné počítat s demografickým růstovým efektem.

2.5.2 Filozofická struktura ekonomické strategie

Filozofie ekonomického managementu: Vyjádření a rozmístění rolí mezi státním a soukromým sektorem je stále spojeno s vynikáním státu a jeho kontroly ekonomických nadbytků z ropných zdrojů. Tento fakt pomáhá formulovat partnerský model, jehož trendy se v minulosti neustále měnily. Nicméně se v některých případech tyto metody nezaměřovaly na rozvoj, ale spíše na zvýšení kontroly státního sektoru a vyloučení soukromého sektoru nebo jeho odklonění. To umožnilo státní monopol, čímž přišel soukromý sektor o možnost příjmů. Z tohoto důvodu se plán snaží přestavět role soukromého sektoru, který bude z hlediska strategického plánování na čelním místě. Plán takto umožní vytvoření prostředí vhodné pro spolupráci, který bude atraktivním pro investory, odborně způsobilým a bude poskytovat vhodné interaktivní prostředí.

2.5.3 Zásady podporující filozofický model vývoje

Mezi tyto základní zásady patří:

Rozmanitost je důležitá za účelem vyznačení vlastností irácké ekonomiky. Rozmanitost v neropné výrobní struktuře bude státním principem hned po mobilizaci ekonomických zdrojů nutných pro realizaci plánu.

Decentralizace je základní součástí programu vládnutí, který má zájem o rozvoj a nezávislost svého hospodářství. Tento krok však vyžaduje reorganizaci legálních právních statusů lokálních administrativních jednotek, což zahrnuje potvrzení jejich zájmu.

Posílení rovnocenných příležitostí je nezbytným faktorem ve vývoji lidských zdrojů, který navyšuje možnosti v zapojení se do pracovního trhu bez ohledu na pohlaví.

Pracovní úroveň a její vnímání je důležitá mezi případnými uchazeči. Zde se klade důraz na zvyšování pracovních sil, zlepšování managementu pracovního trhu a vytváření vhodné legislativy. Počítá se zde s investicemi, které vytvoří příležitosti zejména pro ženy a absolventy. To pomůže dosáhnout bezpečných a chráněných pracovních příležitostí a zvýší životní úroveň. [11]

2.6 Zhodnocení

Irácká vláda má zájem o začlenění do moderní společnosti, čemuž přizpůsobuje legislativu, která má za úkol umožnit vhodné obchodní prostředí jak pro soukromé podniky, tak pro zahraniční subjekty. Vláda vkládá nemalé prostředky pro analýzu předchozího a současného stavu a vyhodnocování budoucí situace. Uvědomuje si, že je nutné se více zaměřit na soukromý sektor, který má velký potenciál a do budoucna může zajistit významný přínos finančních prostředků do státního rozpočtu. Stejně tak si uvědomuje zájem zahraničních firem o spolupráci s iráckými firmami a následný potenciál této spolupráce. Vytvoření národních rozvojových plánů má za úkol vytvoření strategického plánu, který analyzuje předchozí kroky. Vede k hodnocení jejich úspěchů a neúspěchů a poskytne tak informace pro vytváření dalších kroků k obnově a rozšíření podnikatelsky vhodného prostředí. Pro dosažení maximální efektivity je Národní rozvojový plán rozdělen do několika konkrétních odvětví, které jsou zpracovávány odborníky těchto oborů. Na stejném principu pracují také komise, které mají za úkol řídit konkrétní segmenty průmyslu. Zmíněné postupy mají za úkol zajistit Iráku silné postavení v tržním světě, které nebude závislé pouze na jednom průmyslovém odvětví. To zajistí přísun zdrojů i z jiných oborů a významný nárůst nových pracovních míst. Hlavním cílem je tak zajistit maximální konkurenceschopnost Iráku s ostatními státy, minimalizovat závislost na importu a vytvoření efektivních pracovních míst. Z ekonomického hlediska jsou minimálně tyto požadavky nutné pro začlenění Iráku do moderní společnosti.

2.7 Vytvoření podmínek pro začlenění Iráku do moderní společnosti

Aby vláda byla schopna Irák dovést do moderní společnosti, měla by v první řadě vytvořit podmínky, které takovýto progres umožní. Není možné od lidí očekávat změnu životního stylu za podmínek, které takovou změnu neumožňují. V ideálním světě by se dalo říct, že moderní společnost je multikulturní prostředí s životním stylem obyvatel, který je pro všechny dostupný za stejných podmínek. Každý občan by měl mít stejnou možnost vzdělání, kterou by využil dle svých možností a také stejnou možnost prosazení se na trhu práce. Jde tedy o poskytnutí sociálních podmínek, jejichž nastavení však není možné zneužívat. V případě Iráku je však případné vytvoření takových podmínek spojeno s mnoha dalšími problémy, se kterými se musí vypořádat. Již dříve zmíněné teroristické organizace, které neustále vznikají a proměňují se, docela úspěšně podřívají důvěru ve zvolenou vládu,

kteřá úzce spolupracuje s koaličními spojenci. Z pohledu Iráčana pak může být obtížné věřit, že se tento problém vládě podaří vyřešit. Není tak snadné navrhnout způsob, jak Iráčany motivovat, aby se stali součástí tohoto progresu, čemuž rozhodně nepomáhá korupce, která je spojena se současnou vládou. Irácká vláda by se tak měla zaměřit na vybudování důvěry a zejména pak na vytvoření podmínek, ve kterých bude mít každý občan stejné možnosti seberealizace. To se týká zejména:

- Podpora investic
- Zaměstnanost a sociální jistoty
- Vzdělání
- Volný čas

2.7.1 Podpora investic

Irák zatím nenabízí bezpečný trh jak z hlediska investic, tak ani z hlediska samotného pohybu na tomto území. Případný investor by musel vynaložit nemalé finanční prostředky nejen na samotnou podnikatelskou činnost, ale zejména na prevenci proti kriminálním aktivitám, konaným na zaměstnancích a obchodních partnerech. Nemalé náklady investory budou provázet také na úřadech a jiných státních organizacích co do pokrytí úplatků.

Velmi důležitá pro motivaci zahraničních investorů ke vstupu na irácké území bude vládní aktivita proti teroristickým organizacím a jejich odhodlanost narušovat pokusy o rozvoj Iráku.

2.7.2 Zaměstnanost a sociální jistoty

Poskytnutí sociálních jistot občanům jakéhokoli státu závisí zejména na předchozím hospodaření, což může být v případě Iráku problém. Irácká ekonomika utrpěla výrazné ztráty způsobené zejména sankcemi, které znemožnily mimo jiné mezinárodní obchod a zrušily mnoho pracovních míst. Následné války, nepokoje a politická situace měly za následek obrovskou ztrátu iráckých prostředků, které mohly být použity také na zaměstnanost. Vysoký obchodní a průmyslový potenciál však Iráku poskytuje plodný základ při jeho obnově. Tento pokrývá prakticky všechna odvětví průmyslu, jako například stavebnictví při výstavbě nových budov, silnic, atd. Velmi nutná je obnova mnoha těžebních zařízení, která jsou díky zastavení provozu ve zchátralém stavu. Na tento a

mnoho jiných odvětví navazuje vývoj a výzkum. Ačkoli ne zcela v minulosti prosazované zemědělství má i toto v Iráku svůj významný potenciál. Vláda by tedy měla hledat kroky, jak využít veškeré tyto možnosti pro vytvoření nových pracovních míst. Důležité je vytváření podmínek pro samotné zaměstnavatele, kteří jsou povinni dodržovat opatření stanovená právě státem a jeho orgány. Ze strany obou subjektů je nutná aktivní komunikace při sestavování legislativy určující pravidla obchodu.

2.7.3 Vzdělání

Vzdělání může být důležitým faktorem, který umožňuje lidem více vnímat realitu a naučit je samostatnému a objektivnímu vyhodnocování situací. Vzdělání by mělo lidi motivovat pro seberealizaci a ukázat jim možné cesty jak ji dosáhnout. Ani vzdělání samotné však nedokáže zajistit produktivní budoucnost, pokud na ni nebudou navazovat ekonomické a sociální aspekty, které nabídnou následné uplatnění na trhu práce. Pochopitelně nejde o snadný způsob jak dosáhnout takovéto symbiózy zvláště ve společnosti, která takto nebyla v minulosti vedena. Vláda by se tedy měla zaměřit na podmínky a strukturu vzdělávacího procesu a poskytnout jej všem obyvatelům. Obsah vzdělání je dále možné využít pro učení ideologie, kterou by měli lidé následovat. V případě, že hovoříme o úmyslu vlády o modernizaci společnosti, bavíme se dle současných hodnot o akceptování se navzájem, bez náboženských nebo etnických předsudků. Již základní vzdělání by mělo být zaměřeno na soužití více kultur. Důležitá část základního vzdělání je zaměřena na obecné technické znalosti, které dítě připraví na konkrétní obor, který si dále vybere.

Střední a odborné vzdělání by se mělo zaměřit na přípravu absolventů zejména pro strategické obory. To je v Iráku, v první řadě těžební průmysl a těžba přírodních paliv. Aktuální jsou však také i ostatní obory, mezi které patří těžký průmysl zaměřený zejména na kov a ocel a cementovou výrobu, která se dále zaměřuje na stavebnictví. V současné době je stále více aktuální oblast průmyslu ochrany a bezpečnosti.

K tomuto je potřeba získání dostatečného množství kvalifikovaných učitelů, jejichž velká část by již měla mít praxi.

2.7.4 Volný čas

Vytvoření vhodných životních podmínek se netýká pouze nutných aktivit, jako je škola a práce, ale důležité pro zdravé prostředí je nabídnout způsob trávení volného času. Čím více

aktivit člověk vykonává, o to méně mu zbývá zájmu o negativní projevy. Důležitou oblastí pro Irák je proto i kultura a sport.

3 MOŽNOSTI EKONOMICKÉ SPOLUPRÁCE S IRÁKEM

Irácká republika patří mezi rozvojové země na středním stupni hospodářského rozvoje. Její ekonomika je významně závislá na těžbě ropy, jejíž prokázané zásoby jsou druhé největší na světě. Dle posledního údaje z července 2012 je současná těžba okolo 3 milionů barelů denně (bpd), což by do roku 2017 mělo být dle plánů irácké vlády až na 8 mil. bpd. Tímto se dá očekávat výrazné navýšení příjmů státního rozpočtu a tím i dostatečné množství finančních prostředků na projekty rekonstrukce hospodářství.

Analýza poptávky má za úkol zjistit obchodní potenciál státu, ve kterém chtějí společnosti podnikat. Druh poptávky určuje mnoho aspektů od zeměpisné polohy a klimatických podmínek, přes ekonomickou vyspělost až po již zmíněné politické situace. Důležitá je také míra závislosti na průmyslu jiných zemí a vzdělání daného státu. Pro získání konkurenceschopnosti s ostatními státy je nutné pro jakýkoli stát spolupracovat s jinými zeměmi, ať je to již z hlediska přímé obchodní, či výrobní spolupráce, tak z hlediska vzdělání.

Při rekonstrukci tohoto válkami poznamenaného území, které pro tyto konflikty opustilo mnoho odborníků mohou výrazně pomoci znalosti a zkušenosti jiných států například v oblasti těžkého průmyslu.

Výrobci a investoři mají největší perspektivy pro uplatnění v následujících oborech:

- **Petrochemický průmysl** – jedná se o výstavbu nových a rekonstrukci stávajících rafinérií. Těžbu, přepravu a zpracování ropy a zemního plynu. To vše za použití vlastní technologie, což by přineslo další investiční příležitosti.
- **Energetika** – strategie válečných konfliktů obecně bývá ničení infrastruktur, jejíž úmysl je způsobení nedostatku elektrické energie a jiných energetických zdrojů potřebných pro život a pro průmysl obecně. Takovýto postup si však následně vyžádá potřebu pro opětovné budování těchto zdrojů. Z plánovaného navýšení irácké ekonomiky k tomuto přibývá také poptávka po zvýšení stávajících kapacit, přechod na zemní plyn, zařízení pro výrobu a rozvod elektrické energie (turbíny, generátory, rozvodny, transformační stanice).
- **Vodohospodářství** – vody je v Iráku nedostatek jak pro obyvatelstvo, tak pro zemědělství a navíc se tyto zdroje zmenšují, což nabízí využití nových technologií a

know-how. Prostor je zde pro projekty umožňující lepší hospodaření s vodními zdroji, úpravu, recyklaci a rozvod vody, zavlažování a čištění odpadních vod.

- **Dopravní strojírenství a infrastruktura** – Poválečný stav obecně přináší příležitosti pro opravy infrastruktur, k čemu neodmyslitelně patří výstavba dálnic a železnic, obnova silničních sítí, budování systémů městské hromadné dopravy a nových dopravních prostředků.
- **Stavebnictví** – Pro již zmíněné důvody je velmi reálné očekávání vysokého stavebního růstu. Ten se týká zejména výstavby občanské infrastruktury včetně škol, zdravotnických zařízení a nových sídlišť. Toto zajistí poptávku pro subdodávky stavebních materiálů, dodávek stavebních zařízení a stavební techniky.
- **Zemědělství** – Irácký zemědělský průmysl je z důvodů hned několika faktorů značně zanedbaný, což zahraničním dodavatelům nabízí prakticky neomezené možnosti. Je možné pokrýt téměř celý sortiment potravinářského průmyslu od mlýnů přes mlékárny až po balicí stroje. Také výrobci zemědělské techniky mají nezanedbatelné možnosti. To se týká zejména traktorů a jejich komponentů, čerpadel, pump atd., Také technologií pro chov zvířat nebo skladování produkce.
- **Zdravotnictví** – Zdravotnictví obecně prochází velkým růstem a Irák je v tomto případě tzv. „pole neorané“, zejména z pohledu dodávek léčiv. Dále je zde potřeba již zmíněné výstavby zdravotnických zařízení a dodávka zdravotních materiálů a techniky pro obnovu stávajících kapacit.
- **Telekomunikace** – Důležitá bude obnova sítě fixních linek a s tím spojené dodávky telekomunikačních zařízení a materiálů, jako například kabely.
- **Obranný průmysl** – Výzbroj, technika a výstroj pro ozbrojené složky. [12]

3.1 Potenciál iráckého trhu

3.1.1 Významně rostoucí trh a vysoký příjem z ropného průmyslu

Světová banka a IMF (International Monetary Fund) předvíдалy výši růstu HDP 10 % v roce 2013 na základě neustálého zvyšování produkce ropného průmyslu a vysokých cen

za energii. V současné době je produkce ropy v Iráku okolo 4 miliónů barelů denně (bpd), z toho je okolo 2.3 miliónů bpd určeno pro export. S cenami ropy, které jsou okolo \$90 za barel se dostal roční obrat irácké ropné produkce na 100 miliard dolarů. Irácké ropné rezervy jsou druhé největší na světě a vývoz ropy na rok 2017 se odhadoval až na 8 miliónů bpd. Na základě předpokladů IEA (International Energy Agency) World Energy Outlook (2012) by mohl Irák až zdvojnásobit tento vývoz.

3.1.2 Navýšení investic

Vysoké příjmy umožní vládě nové investice zejména do odvětví, která tak poskytnou další zdroje příjmů. Zvýšení obratu z ropného průmyslu poskytne nezbytné prostředky pro zdokonalení infrastruktury a další ekonomické sektory. Na to budou následovat již probíhající ekonomické a legislativní reformy, které vytvoří vhodné prostředí pro investice.

3.1.3 Legislativa zahraničních investic

Některé zákony týkající se zahraničních investorů byly aplikovány již krátce po invazi v roce 2003. Tyto zákony umožňovaly až 100 % zahraničního vlastnictví ve všech sektorech kromě ropného průmyslu a nerostného bohatství. Obecně se tyto zákony snaží zvýšit kvalitu spolupráce mezi zahraničními a domácími firmami ve všech podmínkách vzájemné ekonomické návaznosti. V závislosti na těchto legislativních reformách vzrostly zahraniční investice ze 3.87 miliard dolarů v roce 2003 na 55.67 miliard dolarů v roce 2011.

3.1.4 Diverzifikace ekonomiky

Díky dlouhotrvajícím sankcím a válkám Irák postrádá kapitál, technologie a zkušenosti, což přináší poptávku po těchto významných komoditách. Tato potřeba se týká všech průmyslových a ekonomických odvětví a vláda si uvědomuje fakt, že ji zahraniční investoři mohou zajistit. Irácká vláda je otevřena diverzifikaci ekonomiky, čímž chce zajistit nezávislost na ropném průmyslu. Má tak zájem otevřít trh a nalákat externí investice zaměřené do infrastruktury, bydlení, výrobního průmyslu, zemědělství, potravinářství, dopravy, finančních služeb a turistiky. Pro podporu investic byl upraven Státní investiční zákon č. 13 (2006) (National Investment Law 13). Ten umožňuje vlastnictví půdy neiráckým subjektům pro stavební projekty, stejně jako investiční a obchodní spolupráci se

státními podniky. Stejný zákon zprošťuje zahraniční komerční subjekty od daní po dobu deseti let a dovozních poplatků po dobu tří let.

3.1.5 Ekonomické reformy

Irák se zaměřil na rozvoj institucí potřebných pro otevřené ekonomické prostředí. V únoru 2010 Irák uzavřel dohodu o podpoře (Stand-By Arrangement - SBA) s IMF (International Monetary Fund), se kterou spolupracuje na dalších ekonomických reformách. Legislativa zahrnuje tzv. Uhlovodíkový zákon se dvěma základními cíly:

- a) Založení moderního legálního systému, který bude Iráku umožňovat vývoj svých vlastních zdrojů.
- b) Uzákonění spravedlivého rozdělení příjmů z ropného průmyslu. Ačkoli jsou oba tyto cíle stále jen součástí politických diskuzí, zahraniční ropné společnosti již podepsaly smlouvy, které jim do budoucna umožňují výhodnější tržní podíly.

3.1.6 Maloobchod

Potenciál importu sám osobně přináší významné možnosti v maloobchodní sféře.

3.2 Nedostatky iráckého trhu

Irácký trh má stále mnoho úskalí pro obchod, které by měl potenciální investor zvážit. Irácké sazby spojené s obchodováním jsou jedny z nejhorších na světě, kdy je Irák dle zprávy Světové banky na 166 místě ze 183 států. Pro začínající obchod je na tom Irák co se sazeb týče ještě o něco hůře a to na 174 místě. Mezi zásadní nedostatky pak patří:

- Bezpečnost
- Korupce
- Nedostatečná transparentnost
- Nepřipravený bankovní systém
- Ochrana duševního vlastnictví (Intellectual Property Rights – IPR)

3.2.1 Bezpečnost

Bezpečnost je jedním z nejvýznamnějších problémů v Iráku. Bezpečnostní prostředí se sice od roku 2010 mírně zlepšovalo, což však následně přerušily útoky na obyvatelstvo a úřady páchané různými skupinami odnože Al-Qaedy a skupiny spojenců Sunitských povstalců. Nejistá federální vláda čelící agresivním politickým a náboženským útokům spolu se slabou bezpečnostní připraveností tak umožnila vytvoření domobran a povstaleckých skupin.

3.2.2 Korupce

Stejně jako jiné rozvojové země, také Irák má problém s korupcí. Dle Indexu vnímání korupce organizace Transparency International byl Irák v roce 2012 sedmou nejvíce zkorumpovanou zemí na světě. Tento problém souvisí s nedostatečnou transparentností vládních předpisů, s uplácením, s manipulacemi s tendry, zpronevěr veřejných fondů a se slabou soudní mocí. Státní nadace pro demokracii (The National Endowment for Democracy) označují jedním ze svých zpráv v roce 2011 korupci jako největší překážku v růstu iráckého obchodního sektoru.

3.2.3 Nedostatečná transparentnost

Aby mohl nastat progres v iráckém obchodním prostředí, je nutný důraz na zvýšení transparentnosti státních zakázek a jiných smluvních aktivit. Státní zakázky jsou jedny z nejvýznamnějších činností, ve kterých jsou známy prvky nezákonných aktivit na vysokých úrovních. To zejména v případech smluvních grantů, kde jsou upřednostňovány známosti na úkor nezávislým a otevřeným soutěžím. Úřad Spojených států, zaměřený na podporu amerických firem v Iráku (Department of Commerce Guide for US Companies), charakterizoval v roce 2012 schopnost irácké vlády zajistit nestrannou soutěž za velmi slabou.

3.2.4 Nepřipravený bankovní systém

Jestliže má Irák zájem o významné zahraniční investice, mělo by jeho bankovníctví vynaložit značnou energii na reformu tohoto sektoru. Ačkoli bankovní aktivity rapidně vzrostly během relativně krátkého období díky ohromným příjmům z ropného průmyslu, bankovní infrastruktura a bankovní operace s touto expanzí nedržely krok. V současné

době je v Iráku okolo padesáti bankovních domů, kdy sedm z nich je státních a zpracovává okolo 89 % státního vkladu. Státní banky nejsou příliš efektivní a jsou ovlivněny nevýhodnými závazky a dluhy. Ačkoli jsou tyto banky na pokraji likvidity, stále nabízejí nízké úrokové sazby v porovnání s menšími, soukromými bankami, které nevlastní takový kapitál a proto nabízí pouze omezené půjčky.

3.2.5 Ochrana duševního vlastnictví (Intellectual Property Rights - IPR)

Tato problematika v Iráku nepředstavuje významné riziko, protože stát přijal zákony na ochranu duševního vlastnictví v souladu s mezinárodními standardy. Bývá však řešena několika kabinety, které mohou mařit pokusy o dodržování správných postupů při jejich hodnocení. [13]

3.3 Vládní stabilita a bezpečnost

I přes výše uvedený potenciál ekonomického růstu vedoucí přes nenasycenost zdejšího trhu a jasných finančních zdrojů získaných z exportu ropy a ropných produktů je zde stále mnoho překážek omezující bezpečné obchodní vztahy. Ty znamenají hlavně budoucí nejistotu a zároveň nutnost počátečních vysokých nákladů, což je obecně pro podnikání nežádoucí kombinace. Zmíněné body a jejich následná podrobná analýza by měly být nedílnou součástí strategie každé společnosti, která má v úmyslu v Iráku obchodovat. Výdaje spojené s komerční spoluprací na tomto území by se totiž netýkaly pouze legálních (provozních) nákladů, ale ve značné míře také v nezákonných požadavcích administrativních pracovníků ve formě úplatků. Také nedořešená státní ustanovení mohou způsobit nutné neočekávané náklady. Tyto a další důvody nedávají záruku bezpečného podnikatelského prostředí, bez kterého mohou podnikatelské subjekty stěží vykonávat svou činnost.

Zejména nestabilní politická struktura přináší nejistotu v trvání projektů a nezajišťuje bezpečí osob pohybujících se na tomto území. Ti jsou ohroženi různými nebezpečími, počínaje teroristickými útoky až po únosy za účelem výkupného. Únosy již nejsou pouze finančním zdrojem pro různé organizace, ale stále více jsou využívány k propagacím jednotlivých hnutí. Pro únosce také není důležitá profese uneseného nebo jeho úmysly, se kterými do Iráku přijel. Mezi unesené patří novináři a humanitární pracovníci, ale také

zaměstnanci soukromých společností, které realizují komerční projekty a to bez rozdílu jejich národnosti. [14]

Účel únosů je cestou získat prostředky k prosazování svých požadavků. Ty jsou členové daných skupin schopni prosazovat všemi způsoby bez ohledu na věk a množství zabíjených lidí. Nebezpečí těchto organizací spočívá však také v jejich neustálém růstu a ve stále větších možnostech díky získaným finančním prostředkům, jejichž zdroje jsou získávány z protizákonných činností, ale také z obchodování s ropou a historickými předměty.

Samotná irácká vláda tak nečelí jen skupině fanaticky jednajících lidí, ale opravdovému organizačnímu uskupení s vlastní strukturou a s vlastním strategickým územím, které si vyhlásilo za stát. Jakkoli tento stát není uznán bezpečnostní radou OSN, jeho popularita má neustále vzestupnou tendenci zejména pro svou výraznou propagandistickou činnost. Základní pilíře tzv. Islámského státu (ISIS) stojí zejména na náboženské historii a náboženských myšlenkách. Pomocí těchto zdrojů jsou schopny verbovat neustále nové členy a to ne jen z blízkého okolí, ale také ze států Evropské unie (EU), které umožnily těmto lidem pobyt na svých územích. Způsobů, které ISIS používá pro verbování je několik. V základě však využívají jak tištěných forem pro blízká okolí, tak propagaci po Internetu pro oslovení lidí v jiných zemích. Zejména používání sociálních sítí pro tyto účely bylo zaznamenáno jako velmi účinné k získání mnoha mladých lidí. Jen v rámci EU bylo zaznamenáno tisíce lidí, kteří na základě propagandy odcestovali nebo chtěli odcestovat na pomoc ISIS. Tito lidé byli obecně popsáni jako osoby okolo 20 let, frustrovaní současnou společností, bez zájmů a dlouhodobě bez práce. ISIS tak využívá slabiny zejména EU, která umožnila neřízenou migraci bez dalších podmínek pro začlenění. Tento fakt tak neumožňuje pouze poskytnutí území potenciálním bojovníkům ISIS, ale také následné útoky v rámci EU. The New York Times uvádí ve svém článku „*Europe Tries to Stop Flow of Citizens Joining Jihad*“, ze 30. září, autor Steven Erlanger, že okolo 40% z celkového počtu 30 000 islamistických bojovníků jsou zahraničního původu. [15]

Z organizačního hlediska si ISIS posiluje svou budoucnost nejen zázemím a získáváním nově rekrutovaných členů, ale také výchovou členů od nejmenšího věku, což dokazují různá videa, ukazující výcvik dětí. [15]

Z výše uvedeného je zřejmé, že zajistit kolektivní dohodu, vedoucí ke stabilitě Iráku nebude možné ještě po dlouhé období, což výrazně ovlivní rozhodování firem o možných investicích v tomto státě.

3.4 Konkurenceschopnost v Iráku

Irák není v současné době schopen produkovat téměř nic kromě některých základních potravin a ropných produktů, díky čemuž je většina výrobků na jeho trh dovážena. Tento fakt přináší prakticky neomezené možnosti pro zahraniční export. Jelikož však většina poptávaného sortimentu již na iráckém trhu je, redukuje se otázka na možnost úspěchu v konkurenci s exportéry, kteří si již na tomto trhu své postavení u končených zákazníků získali. Stejně tak zde může vzniknout problém ze strany státních úředníků, na kterých může v případě státní zakázky záviset úspěch nabídky.

Před jakoukoli další analýzou je třeba zdůraznit, že irácký trh zatím nefunguje na „klasických“ tržních principech. Tento fakt je způsoben tím, že transformace irácké ekonomiky z centrálně řízené formy, odpovídající socializujícímu diktátorskému režimu, kterého se země zbavila teprve před deseti lety, je stále v počátečním stavu. Jedná se o velmi pomalý proces zejména z důvodu odlišnosti irácké populace od evropské, která je daná kulturními (Islám), sociologickými (kmenová / klanová struktura společnosti, náboženské konflikty) a geografickými (obtížné klima, ohromné zásoby ropy a zemního plynu) rozdíly.

V ideálním stavu by tyto základní výchozí podmínky měly dávat stejné šance všem zemím, které si na iráckém trhu se svoji exportní nabídkou konkurují, což ale v tomto případě neplatí. Irácký trh není zaměřen na kvalitu zboží a ve stavebnictví se projevuje nadvláda laciné produkce vyspělých sousedních zemí, čemuž napomáhá jejich kulturní blízkost (Turecko, Írán), a asijských výrobců (zejména Čína, Korea, Japonsko).

Struktura iráckého trhu je charakterizována především pomalu vznikajícím soukromým sektorem, kterému doposud dominoval státní sektor. Tento fakt je příčinou největší překážky umožňující běžné obchodování s Irákem z pohledu zahraničních subjektů. To zejména z hlediska vysoké míry korupce, která ovlivňuje obchodní jednání. Důsledkem této skutečnosti je fakt, že většina velkých zakázek je uzavírána státními společnostmi,

jejichž vedení přímo podléhá příslušným resortním ministerstvům. O výsledcích obchodních případů tak v zásadě rozhoduje několik jedinců na špici řídicí vertikály.

Dalším významným elementem pro určení konkurenceschopnosti je hodnocení jednotlivých komponent marketingového mixu (4P). To je poněkud zjednodušené neexistující domácí konkurencí, čímž se analýza redukuje na porovnání s nabídkou ostatních exportérů.

3.4.1 Zboží (product)

Možnosti analýzy trhu skrze porovnání konkrétních výrobků jsou v současnosti značně omezené. Další statistické údaje jsou velice chudé a opožděné a přítomnost marketingových průzkumníků na trhu není zřejmá. Oborové svazy se na tomto trhu nevyskytují nebo se analýzami vůbec nezabývají. Pro získání těchto informací si proto zájemci o tento trh musí zažádat o marketingový průzkum místním partnerům. I v tomto případě však hrozí fakt, že získané informace budou nepřesné nebo vymyšlené.

U spotřebního zboží se irácký spotřebitel zatím neorientuje značkou výrobku či kvalitou, ale zejména cenou.

3.4.2 Cena (price)

Cena dovážených komodit a produktů může být v tomto případě ve značné míře ovlivněna dopravou, což zvýhodňuje asijské dodavatele. Tato jejich výhoda je dána zejména levnou lodní dopravou do Iráku.

Celní poplatky postihují všechny exportéry bez rozdílu, proto není nutné se příliš zabývat jejich vlivem, dokud nebude rekonstruována vlastní výrobní základna. Celní zákony, zavádějící nové tarify již sice existují, ale doposud nebyly implementovány. V blízké budoucnosti však lze očekávat jeho zavedení, čímž také možné zvýšení absolutních cen dodávaných zboží. Možná je však také implementace zákona zprošťující zahraniční komerční subjekty od dovozních poplatků po dobu tří let.

3.4.3 Marketing (promotion)

Z hlediska reklamy existují v Iráku všechny marketingové prostředky podobně jako v ekonomicky vyspělých zemích. Při výběru nejvhodnějšího způsobu propagace se

doporučuje využít znalostí místního obchodního partnera z důvodu odlišnosti mentality iráckého obyvatelstva. V případě zkušeností z jiných arabských zemí lze také použít prostředky, jež se v regionu již osvědčily.

Významnou účinnost v propagacích mají veletržní akce, které zaznamenávají velkou popularitu jak u odborné, tak u laické veřejnosti.

Při tvoření reklamy je také nutné počítat s náklady na překlady reklamních materiálů do arabského jazyka z důvodu nízké znalosti anglického a ostatních cizích jazyků.

Při výrobě reklamních materiálů (reklamních spotů, billboardů, tištěných materiálů) je nutné počítat odlišným vkusem arabského spotřebitele, stejně jako s jeho odlišnou kulturou.

3.4.4 Místo (place)

Budování nových distribučních kanálů zahraniční firmou patrně nebude efektivní, díky čemuž lze předpokládat využití existujících distribučních sítí lokálních partnerů. Dále bude vhodné tuto otázku řešit s ohledem na konkrétní produkt, místa a zkušenosti místního partnera.

Na začátku je třeba zhodnotit, zda bude vhodnější využít služby státní distribuční firmy s monopolním a stabilním postavením, nebo se spolehnout na větší flexibilitu motivovaného soukromého distributora.

3.5 Získávání informací

Získávání informací pro plánování podnikatelské činnosti v Iráku není snadné pro obtížnou dostupnost těchto dat v anglickém jazyce. Znalost arabského jazyka je tedy velkou výhodou. Také kvalita a sortiment informací poskytovaných oficiálními iráckými institucemi a statickým úřadem dosud nejsou dostatečné.

Jako zdroj potřebných informací může posloužit hned několik vhodných nástrojů.

3.5.1 Internet

Obecně bývá tento zdroj pro získávání informací často využíván pro prakticky neomezené zdroje. V Iráku je však tato cesta dost zanedbávána pro neochotu s ní efektivně pracovat, což se týká také irácké ústřední vlády, podnikatelů a jejich sdružení. Informace jsou

zveřejňovány v arabském jazyce a jejich aktualizace bývá mnohdy zanedbaná. I přes tento fakt se však dají nalézt internetové stránky, které nabízejí užitečné informace pro obchod. Jelikož jde však o soukromé iniciativy, není zde zaručena jejich nestrannost a aktuálnost a jejich detailní informace bývají často zpoplatněné.

Mezi tyto patří například: www.iraq-businessnews.com; www.iraqoilreport.com; www.aegisoniraq.com; www.iraqupdates.com.

Relativně spolehlivé zdroje jsou provozovány iráckými státními institucemi. Mezi tyto patří informace zveřejňované prostřednictvím Iraqi Trade Information Centre iráckým ministerstvem obchodu na portálu <http://www.iraqitic.com>.

Významnou iráckou institucí pro podporu mezinárodních vztahů je Národní investiční komise (National Investment commission). Tato instituce je svým postavením na úrovni ministerstva, které se snaží o zprostředkování zahraničních investic, šíření potřebných informací a péči o kultivaci podmínek pro podnikání. Zajišťuje také podporu zahraničního obchodu včetně šíření informací prostřednictvím vlastního portálu <http://www.investpromo.gov.iq>.

Přehledné, důvěryhodné a v rámci možností aktuální, základní údaje o irácké ekonomice zveřejňuje Světová banka (World Bank) na webové stránce data.worldbank.org/country/iraq.

Zajímavé informace z hlediska obchodních a ekonomických vztahů s Irákem je možné nalézt na níže uvedených internetových stránkách. Tyto odkazy jsou vázány na vládní úřady a finanční instituce a jsou dostupné také v anglické verzi.

www.mofa.gov.iq	Ministerstvo zahraničních věcí (základní informace o Iráku)
www.industry.gov.iq	Ministerstvo průmyslu a nerostných zdrojů
www.oil.gov.iq	Ministerstvo ropy
www.mot.gov.iq	Ministerstvo obchodu
www.motrans.gov.iq/english	Ministerstvo dopravy
www.moelc.gov.iq	Ministerstvo elektřiny
www.mowr.gov.iq	Ministerstvo vodních zdrojů

www.imariskan.gov.iq	Ministerstvo výstavby a bydlení
www.cbi.iq	Irácká centrální banka
www.isx-iq.net	Irácká burza ISX
www.tbiraq.com	Irácká obchodní banka TBI (státní banka)

3.5.2 Semináře a kongresy

Doposud se podobné akce realizují spíše při příležitostech oficiálních návštěv vládních představitelů doprovázených obchodními misemi. Aktivita těchto akcí pak závisí zejména na zájmu konkrétního státu o obchodní spolupráci s Irákem.

3.5.3 Souhrnná teritoriální informace - STI

Tato informace patří mezi základní analytické výstupy ekonomicko-obchodních úseků pro informování podnikatelské veřejnosti o ekonomických poměrech v příslušné zemi, o místních podmínkách pro obchod a podnikání.

3.5.4 Veletrhy

Účast na veletrzích, konferencích a seminářích lze doporučit jako nejefektivnější způsob získávání informací o iráckém trhu. Aktivní účast na takových akcích nabízí významnou příležitost pro získání užitečných obchodních kontaktů.

3.5.5 Obchodní komory a podnikatelská sdružení

Dosavadní zkušenosti zatím nedokazují příliš velkou spolehlivost iráckých podnikatelských sdružení a obchodních komor. Každá provincie má svou obchodní komoru, kterou zastřešuje Federace iráckých obchodních komor. S ní má uzavřenou dohodu o spolupráci Svaz průmyslu a obchodu. Komunikace s obchodními komorami však může být obtížná, poskytované informace nespolehlivé a organizační schopnosti nedostatečné.

3.6 Vstupení na trh

Náročnost iráckého trhu je znásobena bezpečnostními aspekty, což téměř vylučuje samostatné působení zahraničního subjektu, přinejmenším v první fázi vstupu na trh.

Při hledání místního obchodního partnera je optimální oslovit již prověřenou solidní domácí firmu. Jestliže však taková firma není k dispozici, je třeba značná opatrnost, a to zejména v případě, že iniciativa k navázání obchodního vztahu přichází z irácké strany.

Významný zdroj pro přehledné a aktuální informace o podmínkách podnikání v Iráku a základní legislativě poskytuje web, www.investpromo.gov.iq.

Založení nové společnosti v Iráku je vhodné až v další fázi rozvoje obchodních aktivit. Kromě obvyklých akciových společností a s.r.o. jsou k dispozici ještě další formy společností, které se však dost liší od forem zavedených ve střední Evropě. Např. společnost se sdíleným ručením nebo tzv. jednoduchá společnost. Během rozhodování o postupu a formě založené společnosti je vhodné využít službu místního advokáta znalého právních poměrů a administrativních postupů. Místní komory vstupují do procesu registrace společnosti a registraci samotnou pak realizuje registrační úřad IRC. Potřebná doba pro registraci a.s. by neměla překročit 2 měsíce a u ostatních forem společnosti je okolo 25 dní. Nová společnost se dále registruje jako plátce daně a je jí přiděleno DIČ. Postup registrace je popsán například na webu export.gov.iraq.

3.7 Doprava zboží

Doprava zboží představuje v Iráku velký problém, což je dané jednak dosud nedostatečně rozvinutou infrastrukturou a jednak bezpečnostní situací v zemi.

3.7.1 Silniční kamionová doprava

Obecně se jedná o vhodný způsob přepravy zboží z hlediska dobrého poměru rychlosti a ceny. Nevýhoda je však již ve zmíněné bezpečnosti, kdy může dojít k přepadení a následného ukradení zásilky, což se týká také alternativní přepravy zboží z přístavů do iráckého vnitrozemí.

3.7.2 Námořní doprava

Námořní doprava je vhodná pro nadměrně rozměrné a hromadné zásilky. Způsob této dopravy je však poměrně pomalý a jediný velký přístav Umm Qasr v Perském zálivu bohužel zatím nefunguje podle běžných představ. Výrazné problémy způsobuje také byrokracie spojená s celním řízením, kvůli které dochází v mnoha případech

k neakceptovatelným prodlevám. Tyto prodlevy se mnohdy měří v měsících a v extrémních případech dosahují až řadu let. Jako alternativa bývaly z tohoto důvodu využívány přístavy v Jordánsku, Libanonu a v Turecku.

Výhodou námořní dopravy oproti kamionové je cena, která ale není natolik významná, aby převážila časový faktor.

3.7.3 Letecká doprava

Tato doprava je vhodná pro přepravu menších zásilek a pro zboží s krátkou trvanlivostí. Jedná se o nejrychlejší, ale také nejdražší způsob dopravy. Irák má poměrně hustou síť letišť, kterou využívá stále více světových dopravců včetně kurýrních služeb. Výhoda je také relativní bezpečnost letecké odpravy, kdy odpadají rizika dálkové silniční dopravy.

Cena letecké přepravy je závislá na rozměrech a hmotnosti zásilky.

3.7.4 Železniční doprava

Železniční síť, která byla nedávnými válkami zničena, nebyla dosud obnovena. V současné době však probíhá její rekonstrukce.

3.8 Dokumenty

Dovozci jsou povinni své zboží opatřit následnými dokumenty.

- formulář **celní deklarace** (Customs Declaration Form),
- obchodní **faktura** (Commercial invoice), která musí být potvrzená Obchodní komorou a iráckým velvyslanectvím v zemi původu,
- **konosament** (nákladní list, Bill of Loading),
- **certifikát o původu** zboží (Certificate of Origin), který musí být potvrzený Obchodní komorou a iráckým velvyslanectvím v zemi původu,
- **osvědčení o inspekci** kvality (uznávány jsou pouze certifikáty Bureau Veritas), které musí být potvrzeno Obchodní komorou a iráckým velvyslanectvím v zemi původu,

Všechny dokumenty by měly být v anglickém a arabském jazyce.

Veškeré dokumenty se však v čase mění, díky čemuž je nutné si jejich platnost před realizací zásilky ověřit. Tyto informace jsou dostupné na oficiálních iráckých webových stránkách. Jsou však mnohdy zmatené a neúplné. Proto se doporučuje využít také možnosti konzultace s velvyslanectvím irácké republiky v konkrétním státě. [16]

3.9 Vzdělání

Irácký vzdělávací systém byl za poslední tři desetiletí jedním z nejvíce dynamických sektorů. Za vlády Saddáma Husajna bylo vzdělání ve všech úrovních zdarma.

Vysokoškolské vzdělání zaznamenalo v roce 2004 trvajícím pokles počtu studentů. Stejně jako ostatní válkami ovlivněné země, také Irácký vysokoškolský systém prodělal ztráty vlivem nedostatečných dotací, centralizace administrativy, nedostatku materiálů a nedostatečného tréninku učitelského personálu. Odhadované ztráty na životech vysokoškolských profesorů, doktorů a dalších profesionálů se během konfliktů vyšplhaly až stovky. Tyto důvody vedly také k odchodu této inteligence do zahraničí. [17]

3.10 Spolupráce České republiky s Irákem

Do Iráku se v minulosti dodaly rozsáhlé investiční celky určené na zpracování ropy (Basra I. A Basra II, Sallahudin I a II, závod na výrobu průmyslových olejů Baiji) a závod na montování traktorů (ročně v průměru až 6000 sad zahrnující také technickou pomoc při montáži). Hlavní význam České republiky byl zejména v dodávkách strojírenství (dieselektrické lokomotivy, obráběcí stroje, textilní stroje, čerpadla, chladírenské zařízení, kompresory, zařízení pro keramické závody, obilní mlýny a ložiska).

Význam iráckého trhu je pro české firmy dobře známý a tyto bezesporu vnímají výrazný potenciál nabízených možností. Mezi obory, se kterými již má Česká republika v Iráku zkušenosti patří například:

- rekonstrukce a budování: rafinerií, elektráren, cementáren, cihelen, infrastruktur a dalších investičních celků,
- zemědělství: dodávky například traktorů a jejich komponentů, čerpadel, pump, atd.,

- doprava: opravy dříve dodaných lokomotiv, dodávky a společná výroba nových dopravních prostředků,
- zdravotnictví: zdravotnické zařízení, nástroje.

3.11 Vztah k ČR a vzájemný obchod

Jelikož je Česká republika členem Evropské unie, je také dost důležité to, v jakém vztahu je Irák s EU. Ten byl výrazně posílen v roce 2012, kdy byla podepsána Dohoda o partnerství a spolupráce (PCA). Jednání o této dohodě probíhala již v roce 2006 a jejím hlavním motivačním cílem je snaha o zlepšení obchodně politického režimu mezi členskými státy EU a Irákem, včetně umožnění integrace této země do systému mezinárodního obchodu. Cílem této dohody je zlepšení podmínek pro investice a obchod v klíčových sektorech. [20]

Zdroj ČSÚ:

Rok	Vývoz	Dovoz	Obrat	Saldo
	tis. USD	tis. USD	tis. USD	tis. USD
2009	139 089	6	139 095	139 083
2010	135 483	272	135 755	135 211
2011	87 023	164	87 187	86 859
2012	126 660	9	126 669	126 651
2013	103 367	51	103 438	103 336

Tabulka 2: Vývoj vzájemného obchodu ČR s Irákem [20] [21]

3.12 Základní smluvní dokumenty v ekonomické oblasti

Jak již bylo zmíněno, Česká republika má rozsáhlou historii s obchodováním s Irákem. Tato tradice dospěla až k vytvoření několika smluvních dokumentů, které posílily vzájemnou spolupráci.

Základní platné smluvní dokumenty mezi Irákem a ČR:

- Dohoda o letecké dopravě mezi Československou republikou a Iráckou republikou (Praha, 11.3.1960)

- Smlouva mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Irácké republiky o vzájemném osvobození zisků a příjmů československého a iráckého leteckého podniku a jejich zaměstnanců od daní (Bagdád, 7.12.1977)
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Irácké republiky o vypořádání závazku Irácké republiky vůči České republice (Ammán, 14.5.2006)
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Irácké republiky o sukcesi do dvoustranných smluv sjednaná výměnou nót (Bagdád, 6.3.2008)
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Irácké republiky o hospodářské spolupráci a podpoře obchodu (Praha, 11.10.2012) [20]

Česká republika byla v minulosti významným obchodním partnerem Iráku, což má svůj význam pro budoucnost. Irácké firmy totiž velmi dbají na ověřenou spolupráci a vracejí se k partnerům, se kterými mají dobré zkušenosti. Jednou z takovýchto firem je například SIGMAINVEST spol. s r.o., která má dlouholetou zkušenost s dodávkami svých produktů do Iráku. Firma SIGMAINVEST spol. s r.o. dodávala do Iráku širokou škálu čerpacích zařízení zejména pro vodárenský průmysl. Tato spolupráce byla velmi aktivní do roku 2005, po kterém však vzhledem k americké invazi a následným nepokojům a teroristickým útokům prodělala významný útlum. Firma však i nadále udržuje kontakty s bývalými obchodními partnery, které mohou v budoucnu znamenat významnou výhodu pro budoucí obchodování.

3.13 Analýza potenciálu pro obchod České republiky s Irákem

Vzhledem ke změnám, kterým Irák za posledních několik let prošel je i pro Českou republiku nutné vyhodnotit současný stav. K tomuto účelu je vhodné si vyhodnotit potenciál a nedostatky současného stavu v Iráku. [18]

3.13.1 Potenciál

- Dlouhodobá tradice iráckého trhu a iráckých partnerů s českými dodavateli, díky které si ČR získala důvěru na tomto území.
- Dobré jméno tradičních českých výrobků mezi iráckými spotřebiteli, což obecně vytváří dobré jméno v pohledu odborné irácké veřejnosti.

- Obecně je český průmysl zaměřený na obory, které jsou kompatibilní s iráckou poptávkou.
- Česká republika je schopna nabídnout řešení v řadě klíčových průmyslových odvětví.
- Konkurenceschopnost a dobrý poměr mezi cenou a kvalitou.
- Nadstandardní obchodní a politické vztahy, které jsou nadále podporovány vzájemnými návštěvami i na těch nejvyšších úrovních.

3.13.2 Nedostatky

- Nedostatečný kapitálový potenciál českých podniků.
- Nestabilní bezpečnostní situace a nejasná budoucnost této problematiky, která je zmíněna v bodě 3.2.
- Chybějící motivace českých firem k založení sdružení nebo aliance vedoucí ke vzájemné spolupráci při konkrétních projektech.
- V Iráku zatím není dostatečně rozvinutý soukromý sektor z důvodu pozastavené privatizace státních podniků. Výjimkou je však Kurdistán. [19]

3.14 Závěr

Významnou výhodou pro Českou republiku je přístup Iráčanů k historicky ověřeným dodavatelům. Díky získaným referencím založených na předchozích dodávkách, montážích a jiných obchodních aktivitách si české firmy vytvořili pevnou vazbu, na kterou mohou v budoucnu dále navázat. Iráčtí obchodníci si váží získané důvěry a rádi se vrací k dodavatelům, se kterými již dříve spolupracovali. Nezanedbatelná je také rozsáhlá možnost nabízených služeb a dodávek ze strany České republiky, které pokrývají významnou část iráckého průmyslu. To vše, plus dobré zkušenosti iráckých odběratelů s kvalitou českých produktů a služeb vytvořilo dobré jméno v irácké veřejnosti.

I přes tyto výhody je však důležité si uvědomit současný stav v Iráku, který nenabízí stabilní bezpečnostní a politickou situaci. Pohyb na většině území je nebezpečný a případné obchodní cesty do Iráku bývají z tohoto důvodu značně omezené. Organizace bojující proti současné vládě nikterak výrazně neřeší rozdíl mezi jednotlivými národnostmi a již vůbec

ne historické vazby Iráku s jednotlivými státy. Tento fakt má negativní vliv na motivaci českých firem ke hledání novým možnostem spolupráce s Irákem. Jedna z takových možností může být například zakládání sdružení nebo aliancí vedoucí ke vzájemné spolupráci při konkrétních projektech. Negativní vliv na dodávky mají konkurenční firmy z okolních států, které mohou nabídnout atraktivnější cenu díky kratší vzdálenosti dodávky.

4 KONKRÉTNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY S IRÁKEM

Již dříve zmíněný obchodní potenciál poválečných států může být pro mnoho firem motivací pro vstup na takovýto trh i přes negativní vlivy, které může právě poválečný stav zapříčinit. Vstup na takový trh doprovází rizika zapříčiněná nestabilní legislativou, korupcí a nebezpečí pohybu na daném území. O to horší je situace v Iráku, který je prakticky stále ve válečném stavu a který je nevyzpytatelný co do častých teroristických útoků. I přes tato rizika jsou však firmy, které pracují na získání části iráckého trhu. Pohyb na tomto území je pro cizince možný v krátkodobém období, omezený pouze na dobu nezbytnou pro jednání s obchodním partnerem. Delší období je pak riskantní pro možnou provázanost organizací, které mohou v relativně krátkém období naplánovat útok či únos.

Irák však nebyl vždy takto nebezpečným místem a firmy v něm mohly relativně bezpečně provádět své podnikatelské činnosti. Potenciál tohoto území nebyl vnějšimu světu uzavřen, naopak zde byl zájem o obchodování se zahraničím. Zejména pak firmy, které jednou získaly důvěru se pak mohly stát dlouhodobým a důvěryhodným partnerem.

Změna situace nastala po roce 2005, kdy se začal projevovat důsledek americké invaze do Iráku doprovázený pádem vlády Saddáma Husajna. To odstartovalo nekontrolovatelné potyčky mezi jednotlivými kmeny, snažícími se získat vůdčí postavení na tomto území.

I přes tyto zmíněné problémy je mnoho firem, které spolupracují s Irákem. Jsou to však firmy, které již mají s touto spoluprací zkušenosti a znají zdejší poměry. V provozování jejich činností jim pomáhají přímo Iráčtí partneři, jejichž důvěryhodnost je prověřena dlouhodobou spoluprací. Návštěvy Iráku si mohou předem pečlivě naplánovat díky neustálé komunikaci s těmito partnery, kteří jim jsou schopni objektivně popsat současnou situaci a vymezit lokality, které nemusí být v daný čas bezpečné.

Pro získání objektivních informací o možnostech obchodování s Irákem byly osloveny tři firmy, které mají s tímto přímé zkušenosti. Se zástupci těchto tří společností jsem se osobně setkal a požádal o zodpovězení otázek, týkajících se:

- Současných možnostem ekonomické spolupráce s Irákem.
- Možnostem bezpečného pohybu na území Iráku.
- Případných problémů spojených s administrativou.
- Problematiky korupce v Iráku.

- Ochoty iráckých firem se spoluprací se zahraničními firmami.

4.1 SIGMAINVEST spol. s r.o. – Engineering Division v Olomouci

SIGMAINVEST spol. s r.o. je celosvětová strojírenská společnost založena v České republice. Má dlouhodobou tradici v obchodování s Irákem a pokračuje tak v tradici firmy Intersigma. Historie této tradice má 45 let a čítá 36 projektů v Iráku. V Iráku se v první řadě zabývá dodávkami a montážemi čerpacích zařízení a recyklací pitné vody, čímž dále rozšiřuje spolupráci v iráckém vodárenském průmyslu.

Další možnosti firmy SIGMAINVEST spol. s r.o. jsou v dodávkách systémů pro chlazení vody nebo čerpacího zařízení pro ropný průmysl.

Po skončení smluvních podmínek projektu se společnost dále zabývá jeho následným vývojem a údržbou v rámci tohoto území. S tím jsou dále spojené dodávky náhradních dílů a zajišťování oprav.

Irácké zastoupení firmy Sigmainvest v současné době dokáže pokrýt jak nové projekty, tak obnovit a modernizovat tyto sektory:

- zavlažovací čerpací stanice,
- vysoušecí čerpací stanice,
- zpracování vody,
- čerpadla pro ropný průmysl a systémy pro chlazení vody.

Jedny z posledních dodávek proběhly v roce 2014, do čerpací stanice Abu Shabka, Irák a v ten stejný rok do čerpací stanice Hilla – Kifel, Irák.

Ředitel společnosti, Ing. Igor Klíč měl tu možnost osobně Irák navštívit pro obchodní účely a poskytnout informace potřebné k bezpečnému pobytu v Iráku a co nejefektivnějšímu jednání s obchodními partnery a úřady. Zástupci společnosti Sigmainvest spol. s r.o. také vytvořili desatero na cesty do Egypta a Iráku, viz příloha.

4.1.1 Je v současné době možná ekonomická spolupráce s Irákem?

Tato spolupráce v současné době možná je, ale je současnou situací velmi limitovaná. To je zapříčiněno zejména bezpečnostní situací a stále nestabilní vládou. Doporučuje se zaměřit se spíše na jednorázové akce zaměřené například na dodávku materiálů. Takováto dodávka

však musí být předem dokonale naplánovaná a opět ve spolupráci s ověřenými obchodními partnery.

4.1.2 Je možný bezpečný pohyb na území Iráku?

Pohyb na tomto území sice možný je, ale není tak bezpečný jak tomu bylo za vojenské vlády Saddáma Husajna. Ta byla schopna udržet bezpečnost obyvatel a obchodních partnerů pohybujících se na irácké půdě. V současné době není dlouhodobý pohyb na tomto území bezpečný a musí se regulovat na minimální nutnou dobu. Je velmi důležité si předem připravit podrobný plán schůzek, pohybu a zejména využití lokálních ověřených kontaktů. V případě pohybu na rizikových místech je znám i případ, kdy byla použita česká speciální jednotka Urna, která měla za úkol strážit 15 diplomatů. Postup této jednotky byl předem naplánován do posledních detailů a po celou dobu pečlivě koordinován s využitím irácké bezpečnostní složky. Přítomnost této lokální složky byla nezbytná pro znalost celého okolí a terénu. Jsou však území, která jsou plně pod vládou rebelů z organizace tzv. Islámského státu. Tato území nejsou vhodná pro žádnou obchodní spolupráci, protože rebelové nejsou žádné takové spolupráci otevřeni. V současné době to pro ně ani není důležité pro velmi vysoké příjmy pocházející z teroristických a jiných protizákonných aktivit. Významný zdroj příjmů pro ISIS pochází zejména z černého trhu s ropou, který jim přináší až 3 miliardy dolarů denně. Pro násilí a hrozbu, kterou jejich přítomnost provází by bylo nemorální takovou organizaci ekonomicky jakkoli podporovat a umožnit tak další příjmy pro teroristickou činnost. Nicméně ze všech dostupných informací je zřejmé, že se jedná o nevyzpytatelnou organizaci, což samo o sobě není přijatelné pro jakoukoli spolupráci.

4.1.3 Je irácká administrativa problém?

Komunikace s úřady je velmi náročná a proto je lepší se jí vyhnout. To může investor udělat tak, že na irácký trh vstoupí jako subdodavatel spolupracující s konkrétní iráckou firmou. Tato bude sama komunikovat s úřady a ušetří tak zahraničního partnera od zbytečných průtahů. S administrativou se však může firma setkat také při řešení tendrů, jejichž řešení mnohdy zabere velmi mnoho času. Často se táhnou doplňujícími dotazy ze strany objednavatele, které jsou však většinou podávány pracovníky s minimálními znalostmi o daném projektu. Tato neznalost sice může mít na jednu stranu pozitivní vliv

pro dodavatele, který tak nemusí sofistikovaně odpovídat, ale na stranu druhou to opět prodlužuje celkovou dobu potřebnou pro daný projekt.

4.1.4 Setkali jste se v Iráku s korupcí?

Kdokoli, kdo má zkušenosti s cestováním do blízkovýchodních zemí se mohl se setkat s tzv. bakšišem. Minimálně s tímto požadavkem musí počítat každý, kdo uvažuje o obchodování s Irákem. Toto jednání má základy ve smlouvání, jehož význam je dosáhnout co nejvýhodnějších podmínek a v běžném životě je velmi časté. V případě zahraniční „bílé“ návštěvy je o to větší motivace tohoto přivýdělníka, což však jde již o něco dále. Výše korupce se stejně jako administrativa opět dá ovlivnit využitím lokálního zástupce, který bude mít v konkrétních věcech pravomoc jednat ve jménu investora. Tento zástupce by měl pocházet z Iráku a je nezbytné, aby znal zdejší zvyky a postupy využívané při komunikaci s úřady. Velmi pozitivní je přístup úřadů k veřejným zakázkám, které podléhají výběrovým řízením. Postup při vyhodnocování nabídek a následné schvalování je v Iráku na vyšší úrovni než v některých západních zemích. Podepisování smluv je vždy pod dohledem komise, která je složena z daného počtu osob, kdy všechny současně dohlížejí na správný postup podepisování.

4.1.5 Jaká je ochota iráckých firem se spoluprací se zahraničními firmami?

Vzhledem k situaci v Iráku je běžná otázka, zda-li mají irácké firmy vůbec zájem o spolupráci se zahraničními subjekty. Irácké společnosti v minulosti aktivně spolupracovaly se zahraničními firmami, ke kterým se na základě dobré zkušenosti opět vracely. Historická spolupráce je tedy pro Irák velmi důležitá pro vytvoření důvěry. Útlum této mezinárodní spolupráce má za následek nestabilní politická situace zapříčiněná chaosem vzniklým pro Irák nepřírozeně sestavenou vládou.

4.2 PS PROFI s.r.o.

Firma PS PROFI s.r.o. se zabývá návrhy, projektováním a realizacemi v oboru speciálních služeb pro hydraulické struktury. K dispozici má vlastní potápěčský tým, který je schopen vykonávat speciální práce a opravy v zaplavených oblastech, zahrnující konzultace, školení a kompletní dodávky.

Hlavní aktivity:

- Projekční a strojní práce
- Potápěčské práce
- Renovační a opravárenské práce technologických zařízení

Poskytované služby:

- Konzultace
- Výkresové dokumentace
- Návrhy zařízení nutných pro spolehlivé realizace projektů (uzavírací klapky, ochranné zdi, přizpůsobení energeticky poháněných zařízení hrází a splavů).
- Hydrodynamické modelování.
- Návrhy a realizace malých hydroelektrických elektráren.

Projekty realizované v Iráku po roce 2010:

- (2009 – 2011) VD Derbandikhan a VD Dokan - Instrumentace přehrad měřícím zařízením, sledování bezpečnosti hráze, instalace inverzního kyvadla.

Zákazník: Ministerstvo pro elektriku.

- (2010 – 2011) Panel konzultantů – poskytování služeb v souvislosti se stavbou nových přehrad.

Zákazník: Ministerstvo zemědělství a vodních zdrojů.

- (2010 – 2012) VD Bawanur - studie proveditelnosti, design přehrady a závlahového systému pro region Garmian.

Zákazník: Kurdská regionální vláda.

- (2011 – 2012) Poskytování konzultačních služeb a odborného dozoru při stavbě přehrady Banu Talaban.

Zákazník: Dler Company.

- (2011 – 2013) Poskytování konzultačních služeb a odborného dozoru při stavbě přehrady Khornawazan.

Zákazník: Heilbronn Company.

- (2011 – 2013) Poskytování konzultačních služeb a odborného dozoru při stavbě přehrady Jali.

Zákazník: Hawre Company.

- (2011 – 2013) Poskytování konzultačních služeb a odborného dozoru při stavbě přehrady Aquaban.

Zákazník: Chiay Ararat.

- (2013) VD Derbandikhan - revize stavební části, jeřábu a hydrauliky.

Zákazník: CREA Company. [22]

4.2.1 Je v současné době možná ekonomická spolupráce s Irákem?

Irácký trh je velmi perspektivní, což v jak v minulosti, tak v současné době přitahuje mnoho zahraničních investorů.

4.2.2 Je možný bezpečný pohyb na území Iráku?

Ano, v některých oblastech nejsou nutná žádná zvláštní opatření a situace se spíše zlepšuje. Jako bezpečná oblast se dá považovat severní kurdský region, který je dle bezpečnosti velmi stabilní. Tato část má vlastní armádu a policii. Relativně bezpečná je jižní část sahající do jižního zálivu, Nejvíce problematická je střední část.

4.2.3 Je irácká administrativa problém?

Irácká administrativa může být problematická při začátcích, co však může být ve značné míře způsobeno podceněním přípravy. To platí v případě jakéhokoli státu. V kurdsém regionu je administrativa z velké části inspirována evropským zákonem, což ji s porovnáním s jinými oblastmi posunulo o velkou část dopředu.

4.2.4 Je komunikace s úřady problematická?

Výhodou úřadů v kurdsém regionu je z velké části ve znalosti anglického jazyka, která je zde samozřejmostí. Časová náročnost se dá zjednodušeně vyjádřit na jednom kuse „papíru“, kterým se rozumí konkrétní povolení. Vyřízení jednoho povolení „papíru“ zde lze dosáhnout během jednoho dne.

Vyřízení například dvaceti papírů zde zjednodušeně řečeno trvá dvacet dnů. Je to dáno způsobem, jakým úřady pracují. Zájemce s dokumentem přijde na úřad, kde jej úředník v případě potřeby požádá o provedení změn nebo oprav. Po provedení oprav zájemce opět odevzdá papír úředníkovi, který jej již může uznat a poslat zájemce k další části celého procesu. Celková vstřícnost úředníků je na vysoké úrovni a samotná komunikace je příjemná. Obecně je ale důležité mít zde místního zástupce, který ovládá místní jazyk a zná zdejší poměry.

4.2.5 Setkali jste se v Iráku s korupcí?

Ano. Jsou případy, kdy si některé rozhodující orgány řeknou o úplatek.

4.2.6 Jaká je ochota iráckých firem se spoluprací se zahraničními firmami?

Irácké firmy jsou velmi ochotné spolupracovat se zahraničními subjekty. Konkrétně Česká republika je známá pro svou průmyslovou historii. Firmy v severní části Iráku jsou velmi vstřícné a jsou otevřeny k zahraničním spolupracím. Znalost anglického jazyka je zde samozřejmostí na každé úrovni jednání, ať již s ředitelem společnosti, tak s jeho zástupci. Samotná spolupráce je usnadněna, čemuž napomáhají také krátce a stručně sepsané smlouvy. Nevýhoda může být ve vnímání času iráckých zákazníků, kteří mají mnoho času na podepsání smlouvy, na samotnou realizaci projektu ale následně tlačí.

V čem mohou být zahraniční firmy v nevýhodě, je dostupnost informací o tendrech. Webové stránky upozorňující na veřejné zakázky nejsou pravidelně aktualizovány. Aktuální informace bývají k dispozici spíše v tištěných formách, což mohou být noviny nebo jiné tištěné zpravodaje.

4.3 CREA Hydro & Energy, o.s.

Jedná se o klastr výzkumných institucí, firem a vysokých škol působících v oboru technologií pro vodohospodářská díla, vodního a odpadového hospodářství a obnovitelných zdrojů energie. Členové tohoto klastru se společně podílí na výzkumu, vývoji a inovaci produktů, propagaci, prezentacích a realizacích projektů v ČR i ve světě.

CREA Hydro&Energy, o.s. je členem Národní klastrové asociace, Platformy podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci a Českého přehradního výboru. Podílí se na

činnostech platformy pro čisté technologie. Je také členem mezinárodních asociací jako ICOLD (International Commission on Large Dams), ESHA (European Small Hydropower Association) a jiných. [23]

V roce 2008 vytvořila CREA Hydro&Energy, o.s. svou pobočku v Iráku. Přes tuto pobočku firma spolupracuje s různými dodavateli v rámci svého oboru a dle potřeb konkrétních projektů. Společnost je však otevřena i dalším spolupracím s dodavateli i jiných oborů, kteří by projevíli zájem o prosazení se na iráckém trhu. CREA Hydro&Energy, o.s. má v Iráku vybudovanou dobrou reputaci, kterou má zájem si i nadále udržet. Z tohoto důvodu si důkladně ověřuje své obchodní partnery, které dále svým jménem reprezentuje u svých zákazníků.

Jednatelka společnosti Ing. Jana Slámová má osobní zkušenosti s obchodováním s Irákem. Do Iráku pravidelně létala za účelem obchodních jednání ve jménu firmy CREA Hydro&Energy a jejich společníků.

4.3.1 Je v současné době možná ekonomická spolupráce s Irákem?

CREA Hydro&Energy v současné době pozastavila svou činnost v Iráku z bezpečnostních důvodů a také k vůli pozastavených státních investic. To se týká zejména velkých projektů, které vyžadují dlouhodobou přítomnost zástupců dodavatelů a montážních týmů. Stále je však možná předem důkladně naplánovaná krátkodobá přítomnost za účelem obchodních jednání nebo realizace krátkodobých projektů a dodávek.

4.3.2 Je irácká administrativa problém?

Pro komunikaci s úřady je vhodné využít služby lokálního právníka, který je schopen zahraniční firmu v této věci zastupovat. V takovémto případě je však nutné využít ověřeného právníka, který je schopen doložit reference od jiné zahraniční společnosti, kterou již zastupoval. V opačném případě může pověřený právník úmyslně zdržovat jednotlivé postupy nebo je zbytečně obcházet a tím prodloužit své aktivity. Tyto pak může účtovat jako vícepráce.

Angličtina není v Iráku úřední jazyk, proto není vhodné se na ni spoléhat. Ne každý v Iráku mluví anglicky a v případě, že firma narazí na tuto bariéru není zde prostor pro alternativní možnost.

4.3.3 Jaká je ochota iráckých firem se spoluprací se zahraničními firmami?

Stejně jako SIGMAINVEST, také CREA Hydro&Energy čerpá z důvěry získané z dlouholetého působení na iráckém trhu. Tuto referenci dále prohlubuje rozšiřováním svého pole působnosti pomocí navazování spoluprací s ověřenými subdodavateli.

CREA Hydro&Energy pro svou činnost zaměstnává také lokální pracovní sílu. Obecně jsou pro dělnickou činnost najímáni Iráčané. Případný zahraniční dodavatel by se měl připravit na menší flexibilitu těchto pracovníků. Svou práci dle zkušeností firmy CREA jsou sice schopni provést důsledně, ale nemají příliš velký zájem o řešení nečekaných situací. Proto je vhodné mít na pracovišti vedoucího pracovníka, který je ochoten aktivně řešit případné potíže.

4.4 Zhodnocení

Odpovědi získané od třech dotázaných zástupců firem se v některých bodech liší. To je ovlivněno místem, ve kterém konkrétní firma vykonávala nebo vykonává svou činnost a také obdobím. Období má významný vliv z důvodu mnoha změn a událostí, kterými Irák za posledních deset let prošel. Irák představoval za vlády Saddáma Husajna aktivní trh pro zahraniční partnery, kteří měli prostor pro budování silné obchodní spolupráce s iráckými firmami. Ovšem po pádu Saddámovy režimu byla sestavena prozatímní vláda, která nebyla na vedení tohoto státu připravena. Její přístup k obyvatelům měl být v první řadě liberálnější, než byl diktátorský přístup Saddáma Husajna. Tento přístup se však ukázal neefektivní a umožnil vytvoření militantních skupin a domobran. Tato menší uskupení se dokázala proměnit v rozsáhlé a organizované skupiny jejichž činnost měla za následek ztrátu kontroly hned nad několika územími Iráku. Tato území jsou však nyní dostatečně izolována Iráckými a spojeneckými vojsky. Jejich další expanze tedy není očekávána. Tento fakt sice umožňuje možnost opětovného navázání obchodní spolupráce Iráku se zahraničními firmami, ale obecně neřeší bezpečný pohyb na tomto území.

Získané informace poskytnuté od zástupců firem, které popisují obchodní stav Iráku, administrativu, bezpečnost a jiné jsou velmi přínosné. Poskytují informace o obecném zájmu Iráku o spolupráci se zahraničními obchodními společnostmi, což dokazuje jeho zájem o začlenění do moderní společnosti. Irácká vláda se neustále snaží poskytnout bezpečné prostředí pro potenciální obchodní partnery. Zpřístupňuje administrativu a

upravuje legislativu, aby tak zjednodušila získávání povolení potřebná pro obchodní činnost jak v Iráku. Současná situace v podstatě nepřináší problém ze strany samotné vlády, ale spíše ze strany již zmíněných militantních skupin. Tyto skupiny se snaží z různých důvodů šířit strach a paniku a zamezit tak jakémukoli otevření Iráku okolnímu světu. Určité problémy také mohou způsobit jednotlivci, se kterými musí zahraniční subjekt komunikovat. To se může týkat jak každodenní administrativy, tak konkrétního obchodního případu. Tento fakt však již není nijak neobvyklý ani v tzv. vyspělých státech a je spíše otázkou individuálního přístupu každého člověka. To se týká také korupce, která není výjimkou v jiných státech. Ochota iráckých firem se zahraničními společnostmi již byla v této práci několikrát zmíněna a jejich zájem potvrzují také dotazované firmy.

5 BEZPEČNOST A OPATŘENÍ PŘI SPOLUPRÁCI S IRÁKEM

Obchodování na iráckém trhu sebou přináší rizika spojená jak s nedostatečně zpracovanou legislativou a nevyzpytatelnou administrativou, tak samotným pobytem na tomto území. Případný zájem o využití iráckého trhu pro obchodní činnost je nutné si předem promyslet a uvážit, zdali bude její návratnost dostačující s ohledem na možná rizika a časovou náročnost. Samotný obchodní případ je nutné předem důkladně naplánovat a minimalizovat tak čas trávený na úřadech. To obnáší zjištění si všech nutných povolení spojených s konkrétní obchodní činností, které umožní dodavateli působení na daném území. Příprava obchodního případu v sobě tedy zahrnuje jak samotný podnikatelský záměr, tak navíc analýzu daného území a rizik s ním spojených.

5.1 Správná prezentace a výběr obchodního partnera

Správná a účelná prezentace každé společnosti je důležitá pro získání pozitivního zájmu u obchodních partnerů nebo u konečného spotřebitele.

5.1.1 Zjištění potřeb a prezentace

Definování poptávky pro konkrétní výrobek v rámci potřeb daného trhu je důležitým krokem marketingové analýzy. Tento postup pomůže vytvoření efektivní strategie pro následnou prezentaci a prodeje zboží. V případě Iráku jde mimo jiné také o zjištění kulturních vlivů a zvyků, které se v mnohém liší od západních kultur. Pro vytváření marketingové strategie je doporučena spolupráce s lokální reklamní agenturou, která zná místní zvyky a kulturu. Předejde se tak minimálně k nepochopení reklamy.

5.1.2 Správný výběr obchodního partnera

Výběr důvěryhodného potenciálního obchodního partnera je nejdůležitější a možná nejsložitější částí celého obchodování. Firma, se kterou má zahraniční společnost zájem obchodovat, by měla mít přehlednou obchodní a existenční minulost a nejlépe reference od jiných zahraničních subjektů, které s touto firmou v minulosti obchodovaly. Již samotné nalezení soukromého subjektu konkrétního oboru může být problematické z důvodu stále nedořešeného privatizačního zákona. Výjimkou je oblast Kurdistánu, kde se nachází více od státu nezávislých firem, což je však na druhou stranu vyváženo vyšší konkurencí z okolních států. Významnou výhodou těchto konkurenčních firem je malá vzdálenost,

díky které mohou nabídnout nižší konečné ceny a mnohdy lepší podmínky. Tyto podmínky, představující většinou rychlý servis a dodávky náhradních dílů. Tato nevýhoda se dá vyřešit vytvořením lokální pobočky. To však přináší další povinnosti a zejména nutnost stálých příjmů.

Firmy, které již s Irákem v minulosti obchodovaly, mají výhodu z hlediska pozitivních referencí a ochotou iráckých firem k navázání na předchozí spolupráci. Již jednou získaná důvěra je pro tyto firmy důležitá a dá se na ni dále úspěšně navázat.

Konkrétně Česká republika je obecně akceptována jako hodnotný partner nabízející dobrou kvalitu svých výrobků za přijatelné ceny. Konkrétně český průmysl pak mimo jiné pro svou dlouholetou historii.

5.1.3 Způsob dopravy zboží

Výběr dopravy má klíčový vliv na dodávku zboží, ale také podléhá mnoha faktorům a nečekaným vlivům. Tyto mohou nastat v důsledku nedořešené legislativy nebo v přílišné administrativě celních řízení, což se týká zejména námořní dopravy. Tento způsob je však relativně bezpečný s porovnáním se silniční dopravou. Další, relativně bezpečná přeprava je za využití aerolinií, což je však zase s porovnáním s námořní dopravou mnohem dražší. Je však mnohem rychlejší. Nevýhodou je, že oba tyto způsoby jsou omezené na přístavní a letištní části a pro dodávku až na místo určení je nakonec potřeba silniční dopravy.

Důkladná příprava veškerých dokumentů je opět velmi důležitá a při celních kontrolách tato připravenost předejde mnoha potížím. Seznam těchto dokumentů je v kapitole 3.8 Dokumenty.

5.2 Zvládnutí legislativních nedostatků a administrativy

Již zmíněná důkladná příprava pro komunikaci s úřady je vždy základním kamenem vedoucím k minimalizaci nákladů s tímto spojených. Je to otázka, která se nesmí za žádných okolností podcenit. Obecný popis konkrétních postupů zde popsány není z důvodů neustálých změn v legislativě a odlišnosti potřebných dokumentů a certifikací dle konkrétního zboží, či služby. Tyto informace je možné získat při komunikaci s Velvyslanectvím Irácké Republiky v Praze. Dostupnost potřebných informací a webové stránky těchto zdrojů jsou popsány v podkapitole 3.5 Získávání informací.

V České republice chybí motivace českých firem k založení sdružení nebo aliancí vedoucích ke vzájemné spolupráci při konkrétních projektech. Založení takového sdružení však může ulehčit vstup na irácký trh nové společnosti, která nemá s tímto žádné zkušenosti a chybí ji potřebné kontakty. Jedno z takových sdružení založila společnost CREA Hydro&Energy, která spolupracuje v rámci subdodávek s dalšími společnostmi, kterým zároveň pomáhá řešit úkony potřebné pro vykonávání jejich činností na území Iráku. CREA Hydro&Energy se zabývá projekty v rámci oboru technologií pro vodohospodářská díla, vodního a odpadového hospodářství a obnovitelných zdrojů energie. Firma, která by neměla zájem o využití této možnosti by měla využít služeb lokálního právního zástupce, který bude mít na starosti komunikaci s úřady. I v tomto případě se doporučuje využití již ověřeného právníka, nejlépe s předchozími referencemi.

5.3 Zajištění bezpečí pracovníků / obchodních partnerů

Zajištění bezpečnosti a důkladné plánování cest je vzhledem již dříve zmíněným důvodům základní podmínkou při návštěvě iráckého území. Rozhodně se nedoporučuje bezúčelná cesta bez předchozí domluvy s lokálním ověřeným průvodcem, ideálně doporučeným iráckým obchodním partnerem. Nicméně ne pro všechna území jsou nutná zvláštní opatření a v současné době je možné říci, že se situace zlepšuje. Jedná se však o současný stav, který se může opět změnit, stejně tak stav území, o která se neustále určitými způsoby bojuje. Pro zvýšení bezpečnosti návštěv je možné i využití služeb soukromých bezpečnostních agentur.

5.3.1 Využití bezpečnostních složek

Mnoho zahraničních firem v minulosti využilo služeb soukromých bezpečnostních agentur, které doprovázely její zaměstnance během pobytu v Iráku. Tento způsob je však finančně velmi náročný. V minulosti je i známá cesta českých diplomatů a zástupců českých firem za doprovodu české zásahové jednotky Urna. I v takovémto případě je však opět nutná spolupráce s lokální bezpečnostní službou, která poskytne znalosti lokálního prostředí a zvyků.

5.3.2 Vojenský výcvik vlastních zaměstnanců

Vycvičení vlastních zaměstnanců je sice extrémní případ, ale i toto může mít své opodstatnění. V kombinaci s využitím externích bezpečnostních složek může takovýto výcvik pomoci přežít případný útok nebo prodloužit následné přežití v cizím prostředí. Výcvik civilistů je možný také v České republice, čemuž se věnuje hned několik soukromých bezpečnostních agentur, které využívá také mnoho zahraničních zájemců. Tito bývají z řad civilistů, ale také z řad veteránů zahraničních armád.

5.4 Sestavení konkrétního případu

Z výše uvedeného je zřejmé, že samotný vstup na Irácký trh není tak snadný jak na trh státu se stabilní historií a bezpečnou politikou. Pro praktickou představu toho na co se zaměřit při vstupu na Irácký trh bude vytvořen cvičný příklad činnosti české bezpečnostní agentury, která bude mít za úkol doprovázet skupinu osob na jejich obchodní cestě do Iráku. Za lokalitu bude vybrána relativně bezpečná jižní část sahající do jižního zálivu. Tuto část je možné navštívit pouze při dodržení přísných podmínek. Konkrétní místo může být město Basrah (psáno také Basra), které poskytuje relativně bezpečný pohyb, ale je zde stále vysoké riziko možných útoků. Aktivní ochrana osob je důležitá zejména při jejich přesunu z hotelu na místa nezbytně nutná pro návštěvy. To mohou být například místa určená pro obchodní schůzky, nezbytné prohlídky míst spojených s konkrétním projektem nebo restaurace pro setkání s obchodním partnerem. Počet těchto míst však musí být snížen na minimum a místa musí být předem důkladně prověřena. Stejně tak musí být důkladně naplánovaná trasa na konkrétní místo, která musí být konzultována s místními důvěryhodnými zdroji. Tyto zdroje musí být předem rádně prověřeny nejlépe společností, která je v minulosti již využila. V případě, že není k dispozici takovýto zdroj, může být dopředu osloven přímo obchodní partner, který může v zájmu vzájemné spolupráce v mnohém pomoci. Opět se však musí jednat o důvěryhodného a ověřeného obchodního partnera, se kterým již firma po nějakou dobu aktivně komunikuje o konkrétním projektu. Případná schůzka je již zpravidla poslední část před posledními úpravami a odsouhlasením projektu, který prošel předchozí rozsáhlou diskuzí. V takovémto případě mohou pro celkovou návštěvu stačit tři dny. Tato doba je dostatečná pro seznámení s obchodním partnerem, projití projektu, prohlídka místa realizace a uzavření projektu. Plánování však musí počítat s nedochvilností Iráckých obchodních partnerů, kteří v zásadě nechodí na

jednání v čas. Sami však naopak vnímají jako neúctu, když je nedochvilná jejich návštěva. Stejně tak není možné přesně naplánovat délku schůzky.

Mezi hlavní povinnosti bezpečnostní agentury je tedy:

- Plánování činnosti a přepravy skupiny.
- Zajištění doprovodu lokální bezpečnostní skupinou nebo průvodcem.
- Plánování tras a denní činnosti.

5.4.1 Plánování činnosti a přepravy skupiny

Jak plánování činnosti, tak plánování přepravy je závislá na potřebách jednání. Zákazník obeznámí bezpečnostní agenturu o svých povinnostech na konkrétním území, což bude základním kamenem pro celkové plánování. Je proto nezbytně nutné, aby se na tomto plánování zapojili jak bezpečnostní agentura, tak zákazník. Z hlediska bezpečnosti se Irák dá rozdělit do třech částí:

- Severní kurdský region: Je bezpečný a velmi stabilní. Tato část má svou vlastní armádu a policii.
- Jižní část sahající do jižního zálivu: Je relativně bezpečná, ale stále ne docela přehledná.
- Střední část: Je nejvíce problematická.

5.4.2 Zajištění doprovodu lokální bezpečnostní skupinou nebo průvodcem

Tento kontakt je v ideálním případě prověřená Irácká bezpečnostní agentura nebo jiná kontraktní bezpečnostní agentura s kompletní znalostí daného území. V případě využití české agentury však nebude nutné využití další bezpečnostní složky. Stále je však nutná přítomnost třetí osoby, která dokonale zná zdejší prostředí, dokáže se aktivně zapojit do plánování pobytu a je schopna aktivně reagovat na nutné změny.

5.4.3 Plánování tras a denní činnosti

Konečná fáze plánování, která je postavena na předchozí komunikaci se zákazníkem a znalcem cílového místa a okolí.

Komunikace se zákazníkem obsahuje získání informací:

- O plánovaném místě pobytu: Místo pobytu je nezbytné pro obecné zhodnocení míry rizika v závislosti na aktuálnímu stavu.
- O místech nutných pro návštěvu: Konkrétní lokace nutné navštívit. Tyto informace jsou nutné pro určení časové náročnosti přesunů. Všechna místa je nutné předem analyzovat na základě informací od lokální bezpečnostní agentury, která má může poskytnout aktuální informace. Není vhodné pro tyto účely využívat běžně dostupné zpravodajství, které není schopné zaručit aktuálnost informací.
- O iráckém obchodním partnerovi: Je nutné zajistit maximum informací o obchodním partnerovi, který by mohl v extrémním případě sloužit pouze jako tzv. návnada pro příjezd zahraničních hostů. Tato pravděpodobnost sice může klesat s ohledem na konkrétní projekt, který může posloužit jako argument pro jeho důvěryhodnost. Nebezpečí však může být způsobeno dalšími spolupracovníky obchodního partnera, kteří nejsou nijak prověřeni.
- O dni příletu a odletu: Zákazník je povinen dát bezpečnostní agentuře dostatečný časový prostor pro vytvoření plánu a bezpečnostní strategie.

Komunikace s lokální bezpečnostní agenturou obsahují informace:

- O stavu konkrétních míst: Zejména místa odlehlější dále od města mohou být nebezpečná. Nepočítá se však s tím, že by měl obchodní partner zájem začít případný projekt na místě, na které hrozí jakékoli útoky. Již tento fakt může nabídnout otázku toho, jak seriózní je daný projekt.
- O nejvhodnějších trasách k daným cílům: To, jestli budou doporučeny nejbližší, nejrychlejší nebo nejpoohodlnější cesty není pro tento úmysl důležité. Cestování obecně by mělo být co nejrychlejší a mělo by zabrat minimum času. Je však nezbytné znát pokud možno všechny trasy vedoucí do požadovaného cíle. Zvolení konkrétní trasy je vhodné učinit těsně před odjezdem, na druhou stranu však musí být dostatečný prostor pro vyhodnocení aktuálního stavu trasy. Ten může být ovlivněn hned několika faktor, jako například hustota provozu, nečekaná uzavírka, nehoda a jiné provozní důvody. Vzhledem k rozdílnosti dopravních zvyků a nemožností osvojení si znalostí všech tras v krátkém časovém období je nezbytné využití lokálního průvodce. Kritéria nutná pro výběr takového průvodce jsou již

dříve zmíněna. Čím vyšší je míra rizika, tím větší by měl být spoleh na průvodce, následně pak na lokální, Iráckou bezpečnostní agenturu.

5.5 Vytvořený plán činností

Plán činnosti pracuje s návštěvou obchodního partnera v Iráku, za účelem dokončení projektu. Plán schůzek je odsouhlasení posledních technických specifikací a dohodnutí konečných smluvních závazků. Návštěva obsahuje osobní seznámení se zákazníkem, diskuzi projektu a prohlídku místa plnění, které leží na vládou kontrolovaném území. Poslední fází bude konečné jednání a odsouhlasení projektu. Skupinu například třech zástupců zainteresovaných, českých společností doprovází pětičlenná skupina české bezpečnostní agentury, která bude na místě posílena o dva členy lokální, irácké bezpečnostní agentury.

Začátek programu může být naplánovaný v závislosti na času příletu. V případě, že ubytování není daleko od letiště a jeho dostupnost není náročná, je možný přílet i ve večerních hodinách. Doprava z letiště na hotel musí být předem důkladně naplánována a již doprovázená členy lokální bezpečnostní agentury. Odvoz musí být zajištěn pro všechny osoby ve stejný čas a cesta musí vézt rovnou na předem rezervovaný hotel.

5.5.1 1. Den: Schůzka s obchodním partnerem

Schůzka by měla být naplánována pokud možno již na dopoledne. Jednání v Iráku se však většinou odehrávají až ve večerních hodinách. V takovémto případě je možné naplánovat čas příletu do Iráku v ranních hodinách. V našem případě bude schůzka realizována již ve 13:00 hod. lokálního času.

11:30 hod.: Odjezd z hotelu.

13:00 hod.: Schůzka s obchodním partnerem.

- Seznámení,
- Diskuze o projektu,
- Odsouhlasení technických specifikací projektu,
- Dohodnutí podmínek pro vzájemnou spolupráci,

18:00 hod.: Ukončení schůzky a společná večeře.

21:00 hod.: Návrat na hotel.

5.5.2 2. Den: Prohlídka místa realizace

Na druhý den je naplánovaná prohlídka místa plnění projektu. Na místo realizace je potřeba dojet co nejdříve, aby zbylo dostatek času na řešení případných nesrovnalostí zjištěných během prohlídky.

9:00 hod.: Odjezd z hotelu.

11:00 hod.: Příjezd na místo realizace, prohlídka.

14:00 hod.: Odjezd z místa realizace na místo konečného jednání. Tento bod se liší náročností projektu nebo rozlohou daného prostoru.

16:30 hod.: Začátek finálního jednání.

19:30 hod.: Konečné odsouhlasení podmínek a podpis obchodní spolupráce.

20:00 hod.: Společná večeře.

23:30 hod.: Odjezd na hotel.

5.5.3 3. Den: Odlet z Iráku

9:00 hod.: Odjezd z hotelu na letiště.

Obchodní návštěva, která měla za úkol osobní setkání se zákazníkem a společné odsouhlasení technických specifikací projektu a smluvních podmínek byla naplánována na tři dny. V tomto čase bylo nutné zajistit veškeré provozní záležitosti spojené s dopravou, ubytováním a přesunem skupiny mezi jednotlivá místa jednání. Plynulá a koordinovaná činnost byla zajištěna jasnou komunikací mezi klientem, českou bezpečnostní agenturou a Iráckou bezpečnostní agenturou. Pro minimalizování možnosti potenciálního útoku byl čas potřebný pro finální získání projektu snížen na co nejkratší dobu. Také výběr irácké bezpečnostní agentury byl podroben přísným pravidlům a předchozími zkušenostmi.

ZÁVĚR

Irák prošel v posledních desetiletí významnými změnami umožňující nové obchodní příležitosti. I dříve irácký trh nabízel vhodné prostředí pro obchodování v různých oborech s možnostmi bezpečného pohybu na tomto území. Irácká vláda využívala potenciálu ropného průmyslu, který umožňoval investice i do jiných odvětví irácké ekonomiky. Tato odvětví, jako například zemědělství, stavebnictví a zejména strojní průmysl zaznamenala největší růst v sedmdesátých letech. Také provoz ropných a těžebních zařízení vyžadoval neustálou údržbu. Rozmanitost těchto oborů vytvářela nová pracovní místa a nové obchodní příležitosti pro zahraniční firmy.

Vláda Saddáma Husajna znala zdejší problémy a dokázala potlačovat povstalecké pokusy vzbouřených klanů, které bojovaly jak proti sobě, tak proti samotné vládě. Dokázala je izolovat od klíčových míst a udržet si tak relativní bezpečnost těchto strategických pozic. Vláda podporovala školství a umožňovala vytvoření mnoha pracovních míst. Tato místa, zejména pak ve státním sektoru ale nebyla vždy vytvářena s ohledem na jejich ekonomický přínos, což mělo dále negativní vliv na iráckou ekonomiku. Tato situace přinesla nepoměr tzv. produktivních pracovních míst s nadmírou nevyužitých úřednických pozic. Irácká ekonomika navíc prodělala velké ztráty během války s Íránem, které dále pokračovaly se sankcemi přidělené OSN.

Pád vlády Saddáma Husajna umožnil konec tzv. tyranské nadvlády panarabské socialistické strany Baas, která byla následně zakázána. Tu nahradila koaliční vláda, která měla být nástrojem pro přeměnu Iráku v moderní multikulturní společnost umožňující dostupný trh zahraničním obchodním společnostem. Nová vláda však nedokázala čelit reakcím různých organizací, které se proti ní a zejména proti jejím spojencům začali bouřit a útočit. To mělo za následek mimo jiné také ztrátu několika klíčových území, mezi které patří i několik ropných nalezišť. Z původního úmyslu, který byl zaměřen na modernizaci Iráku se koaliční vláda zároveň s přátelými zahraničními vojsky musela zaměřit zejména na boj proti teroristickým organizacím. Ekonomický rozvoj je pro Irák stále velmi důležitý. Vláda tak hledá způsoby jak maximalizovat tento progres, čemuž se snaží přizpůsobit zejména legislativu. Úkol irácké vlády při reorganizaci Iráku a jeho začlenění do moderní společnosti spočívá v analýze a následného řešení všech vlivů, které toto mohou ovlivnit. To se týká zejména sociálních podmínek, vzdělání, podmínek pro podnikání, obchodní spolupráci a jiné. Výsledkem toho je vytvoření bezpečného a motivujícího prostředí, který

v konečné fázi zajistí stálé a dlouhodobé příjmy. Jen takto se může Irák odpooutat od zahraničních závazků a dosáhnout nezávislosti na jiné státy.

Vstup na irácký trh je složitý proces, kterému by mělo předcházet dokonalé plánování a příprava. To jak z hlediska financování, tak z pohledu bezpečnosti zaměstnanců. Projití takového procesu a následné obchodování na iráckém trhu však může na konec přinést významné zisky a dlouhodobou spolupráci s lokálními obchodními partnery. Možností, jak může zahraniční společnost začít svou činnost na iráckém trhu je několik. Avšak vždy je potřeba mít k dispozici důvěryhodné a prověřené partnery, kteří již tento trh znají. Nejsnadnější cesta vede skrze členství ve sdružení nebo alianci firem vzájemně spolupracujících na konkrétním nebo i různých projektech. Na druhou stranu je zde však nutné splňovat jistá kritéria, která tyto sdružení nebo aliance od nového člena očekávají. Jelikož může být takových organizací hned několik a to i ve stejném oboru, může zde vznikat konkurenční boj. V takovém případě vzniká důraz na dobré jméno prověřené dlouhodobou spoluprací, čehož může docílit pouze při spolupráci s důvěryhodnými partnery.

Dobré jméno na iráckém trhu mají zejména české firmy, které samy o sobě mají významnou průmyslovou historii. Na iráckém trhu již v minulosti působilo mnoho významných českých firem a českých inženýrů, což je samo o sobě významnou referencí i do budoucna. Nový zájemce o tento zahraniční trh může do jisté míry využít jak této výhody, tak i právě zkušeností těchto firem.

Přínos této práce spočívá v získání obecných informací, které pomohou potenciálnímu zájemci seznámit se s iráckým trhem, jeho možnostmi a získat praktické rady pro vstup na tento trh.

První kapitola se věnuje seznámením s Irákem, jeho základní charakteristikou, geografii a klimatickými podmínkami, které jsou důležité zejména pro stavebnictví a jiné obory. Popsána je zde exekutiva, populace a kmenová identita, což jsou informace potřebné pro pochopení místních zvyků a obyvatel. Po praktické stránce je mentalita Iráčanů popsána přímo zástupci firem, kteří běžně komunikují s iráckými obchodními partnery. Důležitá součást každého státu je jeho historie, která má významný vliv při analýze současného stavu. Může však poskytnout také mnoho zdrojů k hodnocení možných rizik i do budoucna. Významnou informací jsou ekonomická a průmyslová data, která zároveň s historickými

daty poskytují věcné informace o ekonomických možnostech Iráku. Na tomto základě si mohou zájemci vyhodnotit potenciál iráckého trhu. Velmi důležitým faktorem pro vstup na tento trh je ochota Iráku podílet se na zahraničním obchodu, čemuž se věnuje celá druhá kapitola. Klíčová může být třetí kapitola, zabývající se obecnými možnostmi ekonomické spolupráce s Irákem. Čtvrtá kapitola se pak zaměřuje konkrétně na spolupráci České republiky a Iráku. Tyto obě kapitoly se skládají z teoretické části, která obsahuje věcné informace získané z mnoha důležitých zdrojů. Na ně pak navazuje praktická část, která vznikla za spolupráce s firmami působících na iráckém trhu. Pátá kapitola zmiňuje opatření, která jsou nutná při spolupráci s Irákem.

CONCLUSION

Iraq has gone thru many considerable changes obtaining new business opportunities in the last decade. The Iraqi market had touted a proper business environment in past already in different branches and industries and provided relative safe movement in the area. The Iraqi government had been using the potential of the oil industry, which had provided an investment also into other segments of the Iraqi economics. These segments, for example agriculture, building and mainly engineering industry had noticed the biggest growth at seventies. Also functioning of oil and mining devices had demanded permanent maintenance. Diversity of these industries had created new working opportunities as well as new possibilities for foreign companies.

The government of Saddam Hussein had known local problems and had been successful with repression of rebellious attempts put on by disaffected clans. These clans had been fighting against the government, but also against each other. The government had been successful to isolate them from key places and to keep relative safety of these strategic locations. The government had supported education and provided a creation of many working opportunities. These opportunities, mainly in the public sector had not always been created with a consideration on their economical benefits, which had had further negative impact on the Iraqi economy. This situation had bought disproportion of so called productive working positions with redundant of dormant executive positions. Furthermore, the Iraqi economics had had experienced big losses during war with Iran, which had continued with sanctions assigned by OSN.

The fall of Saddam Hussein had allowed the end of so called tyrannous domination of the pan arab socialistic party Baas, which in the end had been banned. It has been replaced by a coalition cabinet, which has been supposed to bring Iraq into the modern society. The new government has not been able to face to reactions of different organizations, which has began their counterstrike against them. This has had an impact also on loss of several key territories including number of oil fields. Iraq needed to focus on fighting these organisations instead of making focus on the original purpose, which has been about to modernise Iraq. The economical progress is very important for Iraq. The government is searching ways to maximalize this progress. The duty of the Iraqi government is its reorganisation and paying attention mainly on analysis and afterwards solving of all actions, which would be helpful in this pain. This is concerned on social conditions, education, conditions for

business, business cooperation etc. The result is a formation of a secure and motivated environment, which ensure still and long term income. This is the only way, how the Iraq can lose itself from foreign bonds and reach independence on other states.

Entry onto the Iraqi market is a complicated process, to which should anticipate an excellent planning and preparation. This is from financing point of view, but also from employee security point of view. A passage of such process and further trading on the Iraqi market can finally obtain considerable income as well as long term cooperation with local business partners. There are plenty of possibilities for foreign companies to trade on the Iraqi market, but it is still necessary to use confidential and proofed local partners, which are aware of the local market. The easiest way goes thru the membership in an association of companies, which are mutually cooperating on projects. On the other side, there is always necessary to fulfil concrete criteria, set by these organizations to be able to join. Because, there is several several such organizations on the Czech market, the considerable a competition can appear. In this case, the press on the good company name is growing.

The Czech companies are having the good name in Iraq mainly for the historical cooperation in this country and for its considerable industrial history. There were plenty of Czech companies dealing with Iraq in the past, which is very good reference for the future by itself.

The gain of this work is about an acquisition of general information, which can help to introduce the Iraqi market and its possibilities and mainly to provide practical advices for its entering.

The first capture focuses itself with the introduction with Iraq and its basic characteristics, geographic etc. Executive, population and clans indentities are described, which are information needed for understanding of local customs and population. In a practical point of view the mentality of Iraqi people has been described by people who have been directly in contact with them. The important part of every country is its history, which is having a considerable impact on analysis of a concrete status. The history can also obtain plenty sources for the future hazards survey. Economical and industrial data are also important and their connection with historical data provides pragmatic information about economical possibilities in Iraq. Companies interested of this market can analyse the market potential based on these information. Very important factor for entering the Iraqi market is the will-

ingness of Iraqi companies to share it, which the second capture deals with. Furthermore, the work employs itself with general possibilities of the economical cooperation with Iraq. The main focus had been pointed on the cooperation with the Czech Republic. The third and the fourth captures are divided on theoretical and practical parts. The fifth part is practical and deals with information previously obtained. The main purpose is to represent acquisitions, which are necessary to keep meanwhile entering the Iraqi market.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Panovnici.cz: Osobnosti.cz. TISCALI MEDIA, a.s. *Panovnici.cz: Osobnosti.cz* [online]. ISSN 1801-5131. Václavské náměstí 57 110 00 Praha 1: TISCALI MEDIA, a.s., 2013, 2013 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.panovnici.cz/saddam-husajn#cv>
- [2] ISO-62-D10-00. *Desatero na cesty: Irák*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2012.
- [2] IRFAD.ORG. *Irfad: Overwie of Iraq* [online]. 1. vyd. Iraq: IRFAD, 2014, 2014 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://irfad.org/about-iraq/>
- [3] Military: Iraq Climate. GLOBAL SECURITY. *Military: Iraq Climate* [online]. 1. vyd. 300 N. Washington St. Suite B-100 Alexandria, VA 22314: Global Security, 2000, 09-07-2011 02:47:50 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/iraq/climate.htm>
- [4] IRFAD.ORG. *Irfad: Iraq Government* [online]. 1. vyd. Iraq: IRFAD, 2014, 2014 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://irfad.org/iraq-government/>
- [5] AČR. *IRÁK: Všeobecné informace*. 1. vyd. Praha, 2008.
- [6] Iraq profile - timeline: A chronology of key events. BBC. *NEWS: Asia* [online]. 2015. vyd. London: BBC, 2015, 2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14546763>
- [7] CFR Backgrounders: The Islamic State. CRF.ORG. *Council on foreign relations: The Islamic State* [online]. 1. vyd. The Harold Pratt House: Council on Foreign Relations, 2014, 2014 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.cfr.org/iraq/islamic-state/p14811?cid=ppc-Google-grant-isis_backgrounder&gclid=CM3stbnmqMQCFQbItAodFwoAcg
- [8] 27 maps that explain crisis of Iraq: Demographics. VOX MEDIA, Inc. *Vox.com: 27 maps that explain crisis of Iraq* [online]. 1. vyd. Washington D.C.: Vox Media, Inc., 2012, 2014 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.vox.com/a/maps-explain-crisis-iraq>

- [9] ISIS: Everything you need to know about the rise of the militant group. CNN. *Edition.com: Breaking news* [online]. 1. vyd. Atlanta, Georgia, United States: CNN, 2015, Updated 1659 GMT (0059 HKT) February 10, 2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/01/14/world/isis-everything-you-need-to-know/index.html>
- [10] Library: Iraq Economic Data (1989-2003). CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. *Cia.gov: CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY* [online]. 1. vyd. Langley, Fairfax County, Virginia, U.S: CIA, Apr 23, 2007 07:29 AM, Apr 23, 2007 07:29 AM [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: https://www.cia.gov/library/reports/general-reports-1/iraq_wmd_2004/chap2_annxD.html
- [11] REPUBLIC OF IRAQ. *National Development Plan 2013-2017*. 1. vyd. Bagdad, January 2013.
- [12] Perspektivní obory pro vývoz do Iráku. CZECHTRADE. *Businessinfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 1. vyd. Praha: CzechTrade, 2014, 15. 7. 2014 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/perspektivni-obory-pro-vyvoz-do-iraku-19620.html>
- [13] Middle East Institute: Providing non-partisan, expert information and analysis on the Middle East. MIDDLE EAST INSTITUTE. *Mei.edu: Middle East Intitute* [online]. 1. vyd. 1761 N Street NW, Washington, DC 20036: Middle East Institute, 2013, Feb 20, 2013 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.mei.edu/content/investing-iraq-prospects-and-challenges>
- [14] The Korea Herald: Westerns executed by jihadist group. HERALD CORPORATION. *Koreaherald.com: The Korea Herald* [online]. 1. vyd. Huam-ro 4-gil 10, Yongsan-gu, Seoul, Korea: Herald Corporation, 2014, 2014-09-03 09:19 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20140903000166>
- [15] The New York Times: Europe Tries to Stop Flow of Citizens Joining Jihad. THE NEW YORK TIMES. *Nytimes.com: The New York Times* [online]. 1. vyd. New York: The New York Times Company, 2014, SEPT. 30, 2014 [cit. 2015-04-08].

- Dostupné z: http://www.nytimes.com/2014/10/01/world/europe/isis-europe-muslim-radicalization.html?_r=1
- [16] VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V IRÁKU. *Export do Iráku: Manuál pro exportéry*. 1. vyd. Bagdád, 2012.
- [17] Islamopedia online: Higher Education. ISLAMOPEDIA ONLINE. *Islamopediaonline.org: Translation, News & Analysis of Contemporary Islamic Thought* [online]. 1. vyd. Islamopediaonline, 2014, 2014 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.islamopediaonline.org/country-profile/iraq/islam-and-education-system/higher-education>.
- [18] What is a SWOT analysis. PALO ALTO SOFTWARE. *Articles.bplans.com: Bplans* [online]. 1. vyd. Palo Alto Software, Inc.: Palo Alto Software, Inc., 2015, 2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://articles.bplans.com/how-to-perform-swot-analysis/>
- [19] Perspektivní obory pro vývoz do Iráku. CZECHTRADE. *Businessinfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 1. vyd. Praha: CzechTrade, 2014, 15. 7. 2014 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/perspektivni-obory-pro-vyvoz-do-iraku-19620.html>
- [20] Interaktivní exportní profil prioritních zemí: Irák. CZECHTRADE. *Businessinfo.cz: Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 1. vyd. Praha: CzechTrade, 2014, 15. 7. 2014 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/interaktivni-exportni-profil-prioritnich-zemi-irak-21359.html#!&chapter=2>
- [21] Databáze zahraničního obchodu. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Apl.czso.cz: Databáze zahraničního obchodu* [online]. 1. vyd. Praha: Český Statistický Úřad, 2012, 2012 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>
- [22] PS PROFI: Projekty realizované v zahraničí. PS PROFI S.R.O. *Psprofi.cz: Reference* [online]. 1. vyd. STARÁ 5, 602 00 BRNO, CZECH REPUBLIC: ORAX, s.r.o., 2015, 2015 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: http://www.psprofi.cz/reference_mw100&ref=20

- [23] CREA Hydro&Energy: Czech Renewable Energy Alliance. CREA HYDRO&ENERGY. *Creacz.com: CREA Hydro&Energy* [online]. 1. vyd. Brno: CREA, 2001, 2001 [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.creacz.com/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

IQD	Iraq Diner Rates
°C	Degree Celsius
Cm	Centimetr
m ²	metr čtvereční
OSN	Organizace spojených národů
USA	United States of America
ISG	International Searching Group
ISIS	Islamic State of Iraq and Syria
ISIL	Islamic State of Iraq and the Levant
AQI	Al-Qa'ida
UN	United Nation
HDP	Hromadný domácí produkt
USD	United States Dollar
INOC	The Iraqi National Oil Company
UNSCR 986	United National Security Council Resolution
IMF	International Monetary Fund
HDI	Human Development Index
BpD	Barrels per Day
IEA	International Energy Agency
SBA	Stand-By Arrangement
IPR	Intellectual Property Rights
EU	European Union
NIC	National Investment Commission
STI	Souhrnná teritoriální informace

IRC Iraq Restoration Company

SWOT Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats

PCA Partnership and Cooperation Agreement

ČSÚ Český statistický úřad

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Státní vlajka [1]	13
Obrázek 2: Geografie [1]	14
Obrázek 3: Model kmenové sítě [5]	16
Obrázek 4: Zdroje irácké identity [5].....	17
Obrázek 5: Území kontrolované ISIS [8]	22
Obrázek 6: Zdroje ropy [9]	22
Obrázek 7: Směnná hodnota iráckého Dináru k USD [10].....	23
Obrázek 8: Zdroj příjmů HDP v roce 1989 (%) [10].....	25
Obrázek 9: Irácký dluh (Pařížský klub) [10].....	26
Obrázek 10: Irácký dluh (mimo Pařížský klub) [10]	26
Obrázek 11: Srovnání zahraničního dluhu s HDP [10]	26

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Klimatické podmínky [3]	15
Tabulka 2: Vývoj vzájemného obchodu ČR s Irákem [20] [21]	52

SEZNAM PŘÍLOH

1. Export do Iráku
2. National Development Plan 2013-2017
3. ISO-62-D10-00 Desatero na cesty
4. The Investment Law No (13) of 2006